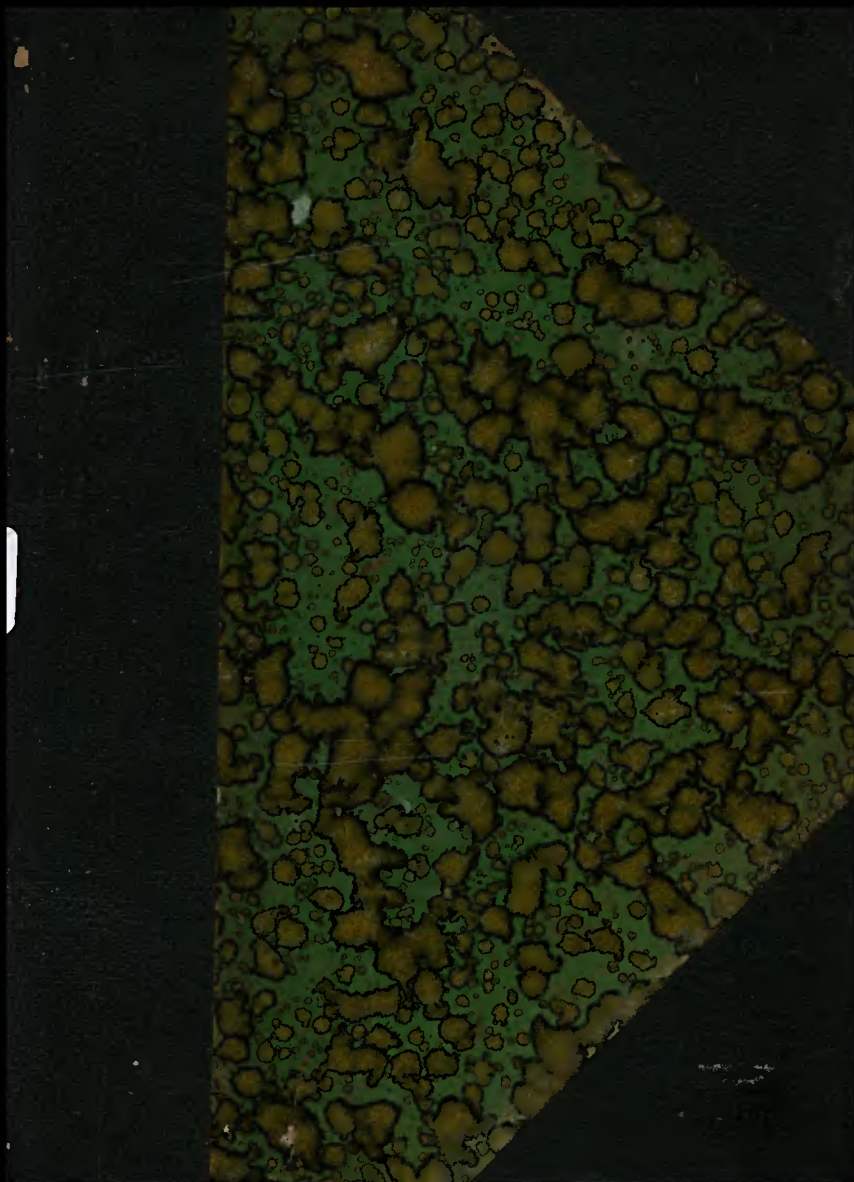
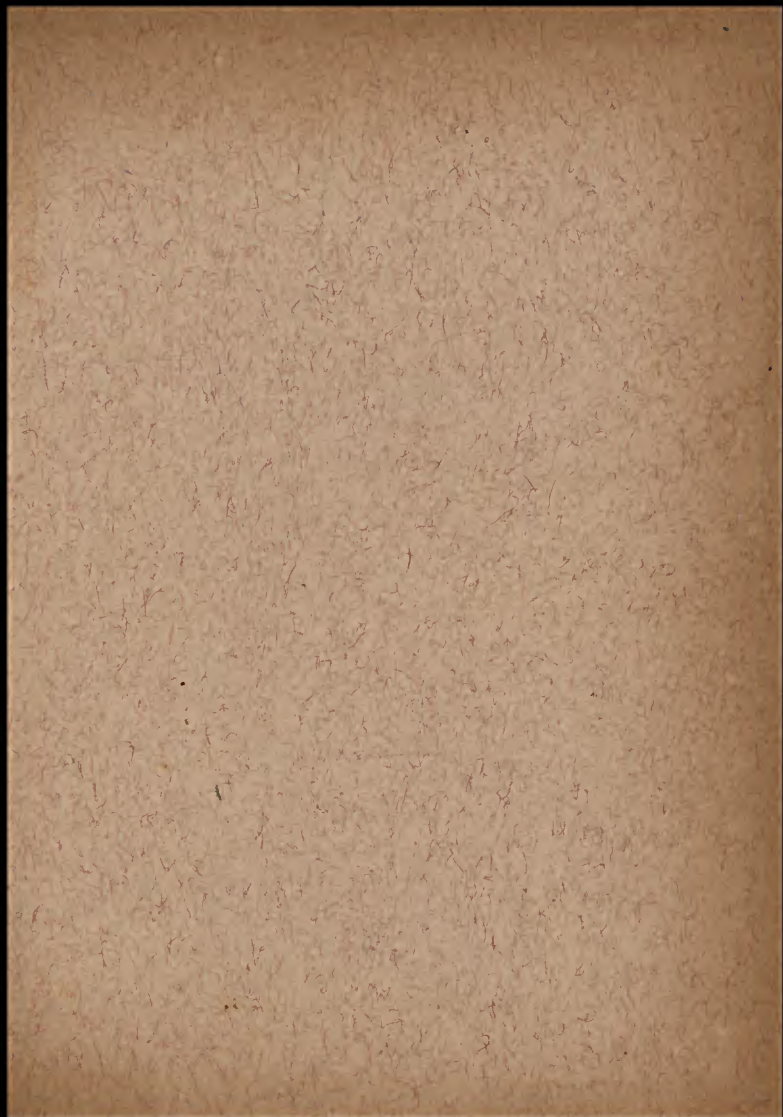
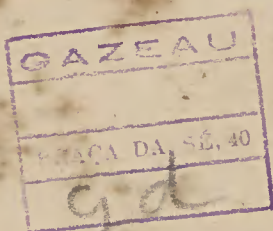

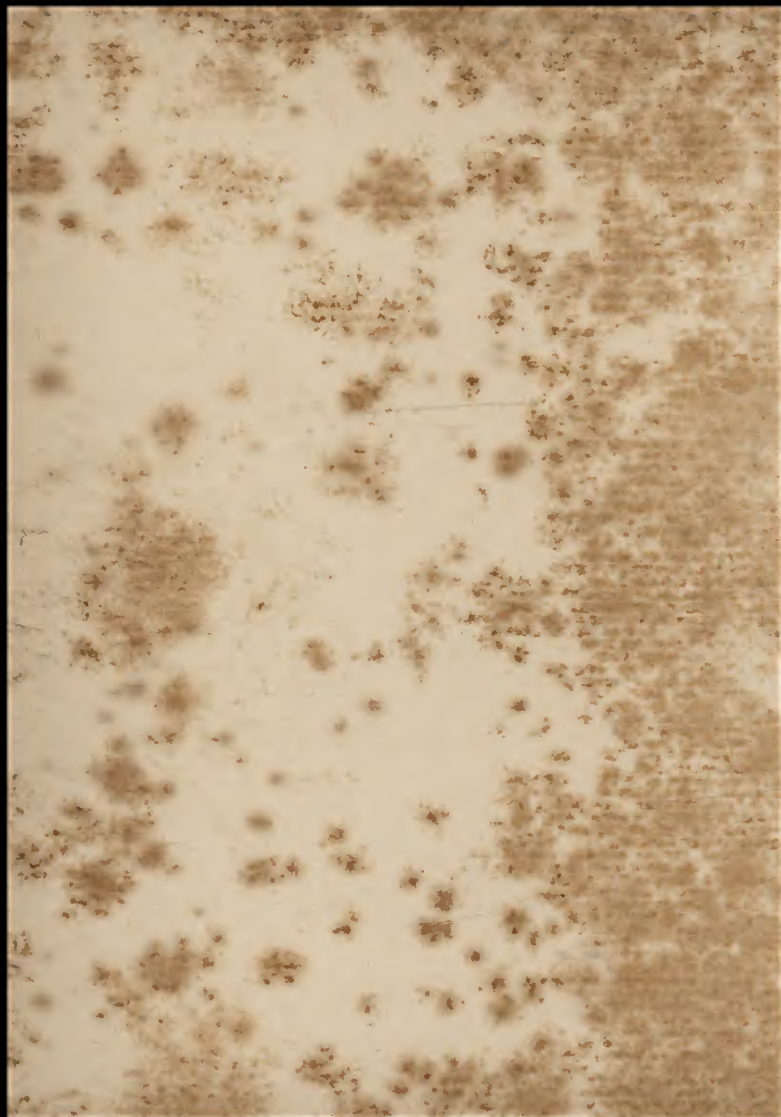

Monitum editoris

Primitivi textus materiæ nulla mutatio, ut
per se patet, facta est in hac nostra photo-
typica editione; notandum tamen est quod
numeri adjecti sunt in inferiori paginarum
parte, qui non legebantur in priore editione.

Cum permissu Superiorum

Imprimatur

Parisiis, die 14^a Octobris 1910

H. ODELIN, Vic. Gen.

COLLECTIO SECESSUUM SPIRITUALIUM

S. Ignatii de Loyola
Exercitiorum
Spiritualium

Editio princeps
qualis in lucem prodiit

ROMÆ
MDXLVIII
{ Phototypica effigies }

PARISIIS
SUMPTIBUS P. LETHIELLEUX, EDITORIS
10, VIA DICTA « CASSETTE » 10

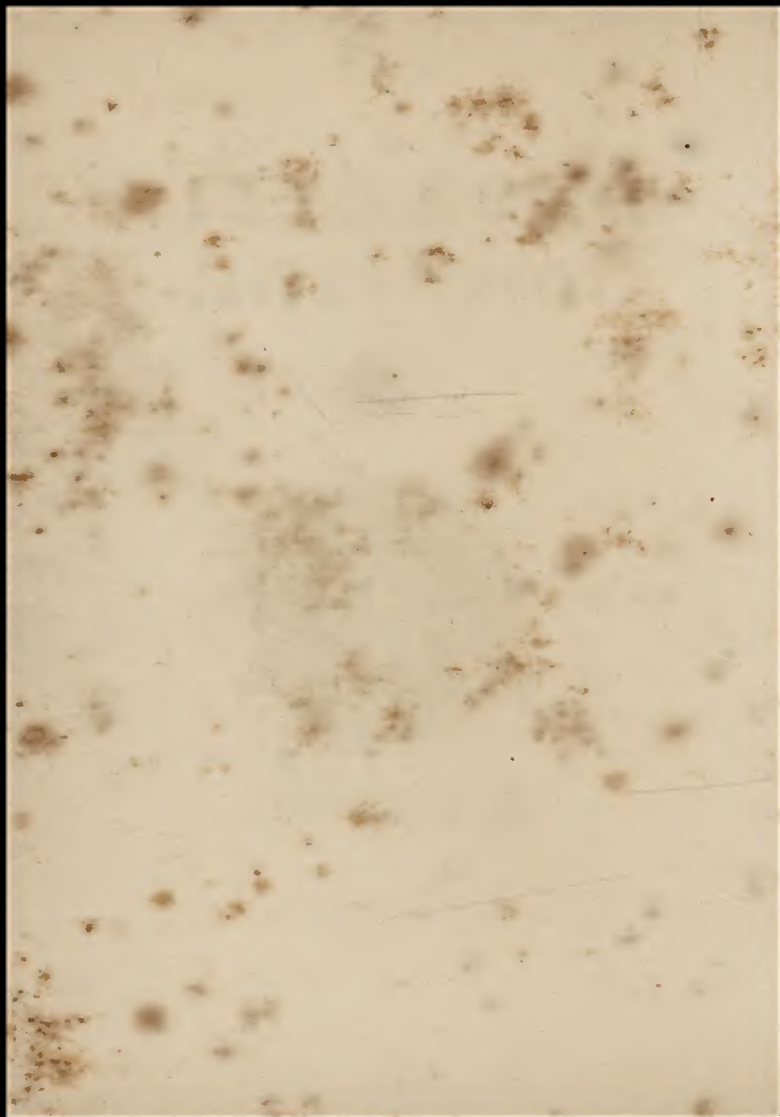
EXERCITIA

SPIRITUALIA.

M. D. XLVIII.

PAVLVS PAPA III.

Ad perpetuam Rei memoriam

PASTORALIS officij Cura, in
vniuersum Christi gregem nobis commissa, &
diuinæ gloriæ ac laudis amor, facit, vt ea quæ
salutem animarum; et spiritualem earum pro-
fectum iuuant, amplectentes, vota eorum, qui
aliquid quod fouere, & nutrire pietatem in
Christi fidelibus valeat, à nobis exposcunt,
ad exauditionis gratiam admittamus. Cum
ergo sicut dilectus Filius nobilis Vir Franciscus
de Borgia Dux Gandiæ, nobis nuper exponi fe-
cit, dilectus Filius Ignatius de Loyola, Praeposi-
tus Generalis Societatis Iesù, per nos in alma
Urbe nostra erectæ, et per nos auctoritate
Apostolica confirmatæ, quædam documenta si-
ue exercitia spiritualia, ex sacris scripturis, et
vitæ spiritualis experimentis ellicita, composue-

rit, et in ordinem ad piæ mouendos fidelium
animos aptissimum redegerit, illaq; Christi fi-
delibus ad spiritualem consolationem, et profe-
ctum magnopere utilia, et salubria esse, non so-
lum fama ex plurimis locis allata, prædictus
Franciscus Dux didicerit, sed etiam experimento
manifesto, Cum Barchinonæ, tum Valentia;
tum Gandiæ id compertum habuerit: Quare
idem Franciscus Dux nobis humiliter supplicari
fecit, vt documenta, et spiritalia exercitia præ-
dicta, quo latius eorum fructus pateant, et plu-
res Christi fideles maiori cum deuotione ad vten-
dum illis inuitentur, examinari facere, Et si ap-
probatione, et laude digna inueniremus approba-
re, et laudare, aliasq; in præmissis opportuna
providere de benignitate apostolica. dignaremur.
Nos igitur qui documenta et exercitia huiusmodi
examinari fecimus, et quæ testimonio ac relatio-
ne dilecti filij nostri Iohannis Tit. Sancti Cle-

mentis præbyteri Cardinalis, Burgenſis Epiſco-
pi, ac hereticæ prauitatis inquiſitoris, et venerabi-
lis fratris noſtri Philippi Salutarum Epiſcopi,
ac diſtictæ Vrbis noſtræ in ſpiritualibus Vicar-
generalis, necnō dilecti filij Egidij Foſcararij, no-
ſtri Sacri palatii maſtri, nobis deſuper facta,
pietate ac Sanctitate plena, et ad edificationem
et ſpiritualē proſectum fidelium valde vtilia,
et ſalubria eſſe, et fore comperimus, debitum eti-
am reſpectum ad fructus vberes, quos Ignatius
et ab ipſo Inſtituta Societas præſati, in Eccleſia
Dei vbiq; gentium producere nō ceſſant, et ad
maximum ad iumentum, quod ad id, prædicta
exercitia attulerant, non immerito habentes, huius
modi ſupplicationibus inclinati, documenta, et ex-
ercitia prædicta, ac omnia et ſingula in eis con-
tenta, auctoritate prædicta, tenore præſentium
ex certa ſcientia noſtra, approbamus, collauda-
mus, ac præſentis ſcripti patrociniō Communi

mus hortantes plurimū in domino, omnes et singulos vtriusq̃ sexus Christi fideles, Vbilibet constitutos, vt tam pijs documentis, et exercitijs, vti, Et illis instrui deuote velint. Necnon concedentes, vt huiusmodi documenta, et Spiritua lia exercitia imprimi, à quocunq̃ bibliopola per prædictum Ignatium eligendo, libere et licite valeant. Ita tamen vt post primā æditionem sine consensu eiusdem Ignatii, vel successorū eius nec ab hoc, nec ab alio omnino, sub excōis, et S. o. duc. pijs operibus applicandorum, pœna, imprimi possint. Ac mandantes nihilominus vniuersis, et singulis locorum ordinarijs, ac personis in ecclesijs t̃ra dignitate constitutis, et cathedralium, ac metropolitanarum ecclesiarum Canonicis, et earundem ordinariorum Vicariis in Spiritualibus generalibus, et officialibus vbilibet constitutis, quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, cuius de societate prædicta vel

aliis, quorum intererit in præmissis spiritualibus
exercitiis, efficacis defensionis præsidio assisten
tes, faciant auctoritate nostra, illos, dicta conces
sione, et approbatione pacifice frui, et gaudere:
non permittentes eos, per quoscumque, contra
præsentium tenorem quomodolibet molestari. con
tradictores quoslibet, et rebelles, per censuras,
et pœnas ecclesiasticas, ac alia opportuna iuris
remedia, appellatione postposita compescendo. In
uocato etiam ad hoc (si opus) fuerit auxilio bra
chij secularis. Non obstant. fe. re. Bo. Papæ
VIII. prædecessoris nostri de vna, et Concilij
generalis de duabus dictis, dummodo, Ultra
tres, aliquis auctoritate præsentium nō trahatur,
et quibusuis aliis cōstitutionibus, et ordinationibus
apostolicis, Cæterisque contrarijs quibuscumque. Aut
si aliquibus communiter vel diuissim, ab eadem sit
sede indultum, quod interdici, suspendi, vel ex
communicari non possint, Per literas Aposto

5 - A iiii licas

licas, non facientes plenam, et expressam ac de
verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentio-
nem. Volumus autem, quòd præsentium lite-
rarum transumptis, manu Notarij publici sub-
scriptis, et sigillo alicuius prælati, seu personæ,
Indignitate ecclesiastica constitutæ, munitis, ple-
na fides, ubiq; habeatur, et illis stetur, tam in
iudicio, quàm extra, ac si originales literæ exhi-
berentur, et ostenderentur. Datum Romæ
apud sanctum Marcum, sub annulo piscatoris,
die vltima Iulij. M. D. XLVIII. Ponti-
ficatus nostri anno quartodecimo.

TESTIMONIA EORVM,

quibus censura exercitiorum
est commissa.

In prima translatione.

Legimus omnia in volumine hoc digesta, nobisq;
valde placuerunt, et ad animarum salutem
imprimis conducibilia sunt visa.

Cardinalis Burgenfis.

Concedimus vt opus hoc, omni laude dignum, et
Christiane professioni valde proficuum im-
primatur.

Philippus Vicarius.

Non poterunt tam sancta exercitia non maxi-
mum commodum præstare cuilibet studio-
so, ideo obuijs etiam vlnis amplectenda sunt.
F. Egidius Foscararius Magister Sacri palatii.

In secunda translatione.

Legimus Spiritualia hæc exercitia, placetq; nobis valde, et digna iudicamus, quæ ab omnibus orthodoxæ fidei cultoribus recipiantur, et magni fiant.

Cardinalis Burgenfis.

Concedimus vt opus hoc omni laude dignum, et Christianæ professioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cum nequeat subsistere diu Christiana religio sine exercitijs, et meditationibus aliquibus Spiritualibus (in meditatione enim Inquit vates exardescit anima mea) nullas arbitror magis opportunas ijs, quæ proculdubio ex scripturarum studijs, et longo rerum usu natæ sunt.

E. Egidius Foscararius Magister sacri palatii

8

Quidam.

Quidam de Societate Iesu, deuoto lectori eius-
dem Societatis, S. in Domino.

HAEC documenta, ac spiritualia exerci-
tia, quæ non tam à libris, quam ab vñctione san-
cti Spiritus, et ab interna experientia, et vsu
tractandorum animorum, edoctus, noster in
Christo Pater M. Ignatius de Loyola Societatis
nostræ institutor, et Præpositus generalis (vt
præmissum est) composuit, ab idiomate Hispani-
co in latinum, duobus modis sunt versaliter ver-
sio non solum sensum sensui, sed pæne verbum
verbo, altera (quæ visa est præferenda) sen-
sum tantum sensui, sed fideliter, reddebat. Cum
autem exercitia hæc, vt satisfaceret quorundam, et
præcipue Illustrissimi Ducis Gandiæ, Francisci
de Borgia deuotioni, qui optabat approbari ea, Se-
dis Apostolicæ auctoritate, quæ iam pridem, spi-
ritualis plurimorum omnis generis, et conditio-

nis hominum profectus (qui per ea Spiritum do-
mini vel hausserant, vel mirum in modum auxe-
rant) ubiq; approbauerat, cum inquam ante ap-
probationem Summi Pontificis, destinatis censori-
bus videnda proponerentur, utraq; translatio,
eis est oblata, et licet omnino liberæ censuræ eo-
rum subijcerentur, ut adderent, minuerent, muta-
rent, prout in domino videretur, tamen, ne
verbo quidem mutato, Vtrinq; versionem (quod
testimonis eorundem in archetypis exemplaribus
patet) approbarunt. quodd ad impresionem atti-
net, hoc te pie lector, monitum velim, non iis, qui
tantum lecturi exercitia, sed qui facturi, vel poti-
us aliis tradituri sunt, esse hoc laboris, et operæ
impensum. Cum enim ad fructum vberem ca-
piendum parum sit legisse, nisi strenue quis in
eis se exercuerit, et magistrum in rebus Spiritua-
libus versatum sit nactus, constat non eo animo
impressa esse, ut passim in vulgus emanarent. sed

cum laboriosum nimis esset, nec sine magno tem-
poris, et impensarum dispendio, tam multa ex-
emplaria manu scribere, quibus ad Societatis ipsi-
us usum opus erat, et ut varietate, & erratis
plurimis (quæ in manu scriptis deprehendi so-
lent) denitatis, indubitatae fidei exemplaria sup-
peterent, typis hoc opus excussum est. sed om-
nia excussa volumina, in potestatem Societatis, ad
ipsius ut diximus usum (ita ut nec vendi, nec
excudi ullibi possint) sunt redacta. de his te mone-
re, pie lector (si forte minus innotuerant) cum
perspecta mihi sint prædicta om-
nia, officii mei esse duxi. va-
le. In domino. vi. Idus
Augusti.

11 . 1548 .

ANNOTATIONES

quædam aliquid ad ferentes Intelligen-
tiæ ad exercitia Spiritualia quæ

sequuntur: vt tuari pos

sit tam is, qui ea

traditurus

est,

quam qui accepturus.

PRIMA est annotatio, quod
ipso nomine Spiritualium exerci-
tiorum, intelligitur modus quilibet
examinandi propriam conscientiam, Item me-
ditandi, contemplandi, orandi secundum men-
tem, et vocem: ac postremo alias quasunque Spi-
rituales operationes tractandi, vt dicetur de in-
ceps. Sicut enim decambulare, iterfacere, et
currere, exercitia sunt corporalia, Ita quoque
præparare, et disponere animam ad tollendas

affectiones omnes male ordinatas, et ijs subla-
tis ad quærendam ac inueniendam voluntatem
Dei, circa vitæ suæ institutionem, et salutem a-
nimæ, exercitia vocantur Spiritualia.

Secunda est, quòd ille, qui modum, et ordi-
nem alteri tradit meditandi, siue contemplandi,
fideliter narrare debet meditationis, seu contem-
plationis historiam, percurfis obiter duntaxat
punctis illius præcipuis, et adiecta solum breui
declaratiumcula. Vt is, qui meditaturus est, ac-
cepto veritatis historicæ primum fundamento,
discurrat postea, et ratiocinetur, per seipsum.
Ita enim fiet, vt dum aliquid inuenerit, quod
elucidationem, vel apprehensionem historicæ, a-
liquanto maiorem præbeat siue ex discursu pro-
prio, siue ex diuina mentis illustratione id con-
tingat, gustum delectabiliorem, et vberiore
fructum percipiat, quàm si res ipsa ei ab alte-
ro diffusius

ro diffusius narrata, et declarata esset: Non enim abundantia scientiæ, sed sensus & gustus rerum interior desiderium animæ explere solet.

Tertia est. quòd, cum in sequentibus omnibus exercitijs spiritualibus utamur actibus intellectus, quanto discurremus, Voluntatis vero, quando afficimur: Aduertendum est in operatione quæ præcipue est voluntatis, dum voce, aut mente cum domino Deo, vel sanctis eius colloquimur, maiorem exigi à nobis reuerentiam, quàm dum per usum intellectus circa intelligentiam potius moramur.

Quartæ est. quòd licet exercitijs sequentibus, assignentur quatuor hebdomadæ, totidem exercitiorum partibus, singulæ singulis respondent: videlicet ut in prima hebdomada, fiat consideratio de peccatis, In secunda de Domini

noſtri Ieſu Chriſti vita, vsq; ad ingreſſum eius
in Hieruſalem; die dominica palmarum. In ter-
tia de paſſione eiusdem. In quarta de resurre-
ctione, et aſcenſione: adiectis tribus orandi mo-
dis: non tamen ita accipiendæ ſunt dictæ hebdo-
madæ, vt neceſſe, ſit vnamquaq; continere ſe-
ptem vel octo dies. Cum enim contingat alios
alijs tardiores, vel promptiores eſſe ad conſe-
quendum id, quod quærent: puta in prima heb-
domada contritionem, dolorem, & lachrimas
de peccatis ſuis: aliquos etiam plus aut minus agi-
tari probariq; varijs ſpiritibus: expedit nonnun-
quam ſuccidi hebdomadam quancunq; vel exten-
di, iuxta materiæ ſubiectæ rationem. Solet tamen
totum exercitiorum tempus triginta dierum, aut
circiter ſpatio concludi.

Quinta eſt. quòd mirum in modum iuuat,
qui ſuſcipit exercitia, ſi magno animo atq; liberali

accedens, totum Studium, et arbitrium suum of-
ferat suo Creatori, vt de se suisq; omnibus id sta-
tuat, in quo ipsi potissimum seruire possit iuxta
eiusdem beneplacitum.

Sexta est. quòd tradens exercitia, si animad-
uertat ei qui recipit, nullas incidere Spirituales a-
nimi commotiones, vt sunt consolationes, vel tri-
stitiæ: neq; diuersorum Spirituum agitationes, sæ-
dulo debet percontari, an ipsa exercitia præ-
scriptis agat temporibus, & quibus modis:
An etiam obseruet diligenter cunctas additio-
nes: Et de singulis ratio postuletur. Porro
de consolationibus, & desolationibus, infra
tractabitur folio. De additionibus ve-
ro fol.

Septima est. quòd is, qui alterum exer-

cendum curat , si eum videat desolatione affici , seu tentatione , cauere debet , ne se durum vel austerum ipsi exhibeat , sed mitem potius ac suauem præstet , confirmato eius animo ad agendum strenuè in posterum : detectisq; inimici nostri versutijs , eum ad consolationem stu deat disponere , tanquàm breui subsecuturam .

Octaua est . quòd circa consolationes , & desolationes sumentis exercitia , et circa humani hostis fallacias , poterunt vsui esse , regula quæ in prioribus duabus hebdomadis habentur , de varijs spiritibus internoscendis .

Nona est . quòd quando exercendus est quispiam spiritualium rerum inexpertus , vnde contingat eum in prima hebdomada , crassis quibusdam apertisq; tentationibus vexari , ostensis

iam inde prosequendi obsequij diuini certis im-
pedimentis, cuiusmodi sunt molestia, anxietas,
pudor, timor, habita honoris mundani ratione :
tunc illi, qui eum exerceri docet, supersedendum
est vsu regularum, quæ ad secundam hebdoma-
dam pertinent, de discretionem Spirituum : et ijs
utendum solis, quæ in prima dantur. Quia
quantum alter ex his accepturus est commodi,
tantundem ex illis dispendij referret, ob sub-
tilitatem rei, & sublimitatem quæ est supra
eius caput.

Decima est. quod qui exercetur, siten-
tationibus iactetur, boni Speciem præ se fe-
rentibus, tunc nutriendus est per dictas regu-
las hebdomadæ secundæ. Humani enim gene-
ris inimicus, per boni Speciem eos vix plurimum
oppugnat, qui antea in via vitæ, quam illumi-
natiui appellant, respondente exercitijs se-

cundæ hebdomadæ, fuerint potius versati,
quàm in altera, quæ purgatiua dici solet, atq;
per exercitia primæ hebdomadæ comprehen-
ditur.

Vndecima est. quòd exercenti se in pri-
ma hebdomada expedit nescire, quid in secun-
da sit acturus, sed ad consequendum illud,
quod tunc quærit, acriter laborare, perinde ac
si nihil boni postea esset reperturus.

DVodecima est, quòd admonendus est is,
qui exercitatur, vt, cum in quotidiano quolibet
exercitio ex quinq; infra describendis expendi de-
beat vnius horæ tempus, curet semper animi quie-
tem in hoc reperiire, quòd plus temporis potius,
quàm minus insupfisse, sibi conscius sit. frequens
est enim dæmoni hoc agere, vt præfixum medi-
tationi vel orationi temporis spatium decurtetur.

Decimatertia est, quod, cum facile sit ac
leue affluente consolatione integram con-
templationis horum traducere: difficillimum e-
contra incidente desolatione: Idcirco aduersus ten-
tationem ac desolationem semper pugnandum
est, producto vltra præfinitam horam exer-
citio vincendi gratia: Ita enim non solum discimus
resistere aduersario, sed eum etiam expugnare.

Decima quarta est, quod si vacans e-
xercitijs cernatur consolatione multa, & fer-
uore magno ferri, obuiandum est; ne promif-
so aliquo vel voto inconsultè ac præcipitanter
facto se obstringat: Idquè tanto fuerit dili-
gentius præuertendum, quanto ille ingenij es-
se instabilius perspicitur. Quauis enim
vnus alterum iustè mouere possit ad ingressum
religionis, in qua emittenda sint obedientiæ,
paupertatis atq; castitatis vota: quauis præterea

maioris meriti sit opus ex voto , quàm sine vo-
to factum , plurima nihilominus ratio habenda est
conditionis propriæ personarum : Item attentè
est considerandum , quid commodi vel incom-
modi possit occurrere , ad illud præstandum , quod
aliquis promissurus sit .

DEcima quinta est . quòd tradens exerci-
tia non debet alterum impellere ad paupertate-
m , & promissionem eius , magis quàm ad
oppositum , neq; ad hoc potius , quàm ad illud
institutum vitæ : quia licet extra exercitia li-
citur sit , et pro merito ducendum , si quis cæ-
libatum , religionem , et aliam quancunq; euange-
licam perfectionem amplecti suadeat ijs omni-
bus , quos ex personarum , et conditionum ra-
tione probabile sit fore idoneos : longè tamen
conuenientius meliusq; est inter exercitia ipsa
id non attentare , sed Dei potius voluntatem

querere, atq; præstolari, donec ipse Creator
ac dominus noster. animæ sibi devotæ sese com-
municet, eamq; amplexans, ad sui amorem,
laudem & servitium disponat, prout maxime.
scit esse commodum. Quapropter dictanti
exercitia standum est in quodam æquilibrio, si-
niendumq; , ut citra medium, Creator ipse, cum
creatura, & hæc vicissim cum illo rem tran-
sigeat.

Decima sexta est. quod, ut Creator ipse
dominusq; noster, in creatura sua certius opere-
tur, si accadat animam ad aliquid minus rectum
affici, atq; inclinari, summopere ac totis viribus
nitendum est in contrarium: ut puta si ad offi-
cium vel beneficium adipiscendum adsperet, non
divinæ gloriæ, aut communis animarum salutis
causa, sed commoditatis suæ, negotiorumq; tem-
poralium duntaxat, tunc affectus ad oppositum
22 impelli

impelli debet per assiduas orationes, et alia exercitia pia, in quibus à clementia Dei oppositum petatur: videlicet hunc ut ille animum offerat ipsi Deo, se tale officium vel beneficium, aut aliud quidvis, iam non appetere, nisi priorem affectum adeo mutauerit, ut nihil iam omnino desideret vel possideat alia ex causa, quàm divini cultus, et honoris.

Decima septima perutilis est, quòd, scilicet tradens exercitia inquirere, ac scire nolens proprias alterius cogitationes, & peccata, superest, ut certior factus fideliter de cogitationibus à vario Spiritu immixtis, et ad maius, aut minus bonum trabentibus: Spiritualia nonnulla exercitia illi præferibat præsentì animæ necessitati opportuna.

Decima octava est, quòd iuxta eius, qui

exercetur , habitudinem , puta pro ætate , doctrina vel ingenio , accommodari debent exercitia : necui rudi aut imbecilli , seu debili ea imponantur , quæ ferre non possit citra incommodum , nedum ad profectum suum assumere . Similiter prout cuiq; in animo est sese disponere , impartendum id demum est , quòd cum potissimum iuuare possit . Propterea ei , qui se instrui duntaxat postulat , et ad gradum aliquem perducì , in quo animus suus conquiescat , tradi potest particulare primùm examen infra positum fol. deinde generale fol. simulq; modus orandi mane per boræ dimidium ex præceptorum Dei , & peccatorum mortalium consideratione , de qua fol. . Suadendum etiam fuerit , ut octauo quoq; die peccata sua confiteatur , & quindecim dierum intervallo , vel octo potius , si affectus impellat , sumat eucharistiæ Sacramentum , ista

24 exercitatio.

exercitationis ratio proprie competit rudioribus
seu illiteratis, quibus insuper exponenda erunt
singula præcepta Dei, atq; Ecclesiæ, mortalia
peccata, cum quinque sensibus, et operibus miseri-
cordiæ. Itidem si is, qui tradit exercitia, alte-
rum viderit debilis esse naturæ, ac paruum capa-
cis, unde modicus proventus, et fructus spe-
rari quæat, satius fuerit aliqua ex dictis leuori-
bus exercitijs ipsi præscribere, usq; ad confes-
sionem peccatorum: postea nonnulla conscientiæ
examina, et methodum confessionis frequentio-
ris dare, quibus iam paratum sibi animæ pro-
fectum seu lucrum tueri possit. Non erit au-
tem progrediendum ad electionum dictamina,
aliorum uel, quàm primæ hebdomadæ exercitio-
rum: quoties præsertim alij adsunt maiore
cum fructu exercitandi, nec omnia om-
nibus præstare temporis per-
mittit angustia.

Decima nona est, quod homini negotijs pu-
blicis, vel alijs conuenientibus districto,
sue ingenio, sue lueris præditus sit, suppeten-
te ipsi hora una et dimidia diebus singulis ad
sumenda nonnulla exercitia, exponendum pri-
mò erit, quem in finem homo creatus sit: dein
de per horam dimidiam examen particulare, de-
inceps generale cum modo rite confitendi. su-
mendiq; sancti Sacramenti, tradi ei possunt. præ-
scribendo etiam, vt mane, per triduum, spatio uni-
us horæ, meditationem agat de primo, secundo,
ac tertio peccato, vt docetur fol. Postea per
alios tres dies eadem hora de processu pecca-
torum, vt fol. Per alios totidem de pœnis,
quæ peccatis respondent. fol.

Dictandæ quoq; illi erunt intra totum dictarum
trium meditationum tempus, decem adduiones il-
læ, quæ habentur fol. Obseruabitur eadem
meditandi ratio circa mysteria domini nostri Ie-

sù Christi, quæ infra in ipsismet exercitijs late explicatur.

Vigesima est, quòd ei, qui à negocijs liberior est, et fructum consequi Spiritualem optat, quàm possit maximum, tradenda sunt omnia exercitia eodem quo procedunt ordine (et quidem scribi rerum capita ne excidant e memoria expedit) In quibus (secundum successum communiorum) tanto maiorem faciet progressum Spirituales vitæ, quanto magis ab amicis, notisq; omnibus, et ab omni rerum humanarum sollicitudine sese abduxerit: ut si ab ædibus pristinis migret in domum, cellamue aliquam secretiorem, unde ipsi liberum securumq; sit egredi ad matutinum, sacrum missæ, vel ad vesperarum officium, cum libuerit, audiendum, absq; familiaris cuiusquam interpellatione. Ex qua quidem loci secessione inter alias

multas commoditates hæ tres præcipuè confur-
gunt. Prima, quòd seclussis amicis, et familia-
ribus, negotijsq; minus rectè ordinatis ad De i
cultum, gratiam apud Deum non mediocrem
meretur. Secunda, quòd per huiusmodi seces-
sum intellectu minus quàm antea distracto in
diuersas partes, sed collecta redactaq; omni co-
gitatione ad rem vnã, scilicet ad obsequen-
dum Deo Creatori suo, & saluti animæ suæ
consulendum, multo liberius, ac expeditius vi-
tur naturæ viribus in quærendo eo, quod desi-
derat tantopere. Tertia, quòd quanto se ma-
gis reperit anima segregatam, ac solitariam, tan-
to aptiorem seipsam reddit ad quærendum, at-
tingendūq; Creatorem, et dominum suum, ad
quem insuper quòd propius accedit, eò
melius ad suscipienda bonitatis
diuinæ dona disponitur.

EXERCITIA QVAEDAM

Spiritualia, per quæ homo dirigitur, vt vincere scipsum possit, et vitæ suæ rationem, determinatione à noxijs affectibus libera instituere.

Imprimis, vt per huiusmodi exercitia, tam qui ea tradit, quàm qui accipit, iuuari quæat, Supponendum est Christianum vnumquemque pium, debere promptiore animo sententiam seu propositionem obscuram alterius, in bonam trahere partem, quàm damnare. Si vero nulla eam ratione tutari possit, exquirat dicentis mentem, & si minus rectè sentiat vel intelligat, corripiat benignè: hoc nisi sufficit, vias omnes opportunas tentet, quibus illum sanum intellectu, ac securum reddat ab errore.

PRINCIPIUM

Sive fundamentum.

Reatus est homo ad hunc finem,
ut dominum deum suum lau-
det, ac reuereatur, eiq; serui-
ens tandem saluus fiat. Reliqua verò supra
terram sita, creata sunt hominis ipsius causa,
ut eum ad finem creationis suæ prosequendum
iuuent: unde sequitur utendum illis, vel absti-
nendum eatenus esse, quatenus ad prosecutionem
finis vel conferunt, vel obfunt. Quapropter
debemus absq; differentia nos habere circa res
creatas omnes (prout libertati arbitrij nostri su-
biectæ sunt, & non prohibitæ) ita, ut (quod
in nobis est) non quæramus sanitatem magis,
quàm ægritudinem: neq; diuitias paupertati,
honorem contemptui, vitam longam breui præ-
feramus. Sed consentaneum est ex omnibus

ea demum, quæ ad finem ducunt, eligere ac desiderare.

EXAMEN PARTICVLARE

et quotidianum tria tempora comple-

Etens, ad dispositionem sui, ac
duplicem discussionem
accommoda.

Primum tempus est matutinum, quo debet homo statim dum à somno surgit, proponere diligentem sui custodiam circa peccatum aut vitium aliquod particulare, à quo emendari cupit. Secundum est pomeridianum, in quo petenda est à Deo gratia, ut reminisci possit ille, quoties in peccatum seu delictum istud particulare inciderit, & in posterum cauere. Deinde priorem faciat discussionem,

sionem, exigens ab anima sua rationem de peccato seu vitio iam dicto, et singulas diei partes præteritas percurrens ab ea hora qua surrexit vsq; ad præsentem, quoties illud commiserit: Et puncta totidem signet in priore linea figuræ subscriptæ: quibus peractis denno proponat per spatium diei reliquum diligentius sese cohibere. Tertium erit vespertinum tempus, in quo post cænæ horam facienda est discussio secunda, percursis itidem horis singulis ab examine priore vsq; ad præsens lapsis, Et eodem modo memoratis enumeratisq; vicibus, quibus deliquerit, parem eis punctorum numerum signabit in posteriore linea figuræ sequenti similis ad hoc præparatæ.

ADDITIONES QVATVOR

viles ad faciliorem, et celeriore[m] peccati
seu vitij cuiusvis extirpationem.

DRima est. vt. quoties id pecca-
ti seu delicti genus homo com-
miserit, manu pectori admo-
ta doleat de lapsu: quod fieri potest etiam adsi-
stentibus alijs nec aduertentibus.

SECUNDA est. vt sub noctem numeratis, com-
paratisq[ue] inuicem punctis linearum, quarum
prior priori examini, posterior posteriori as-
signatur, attendat an à priore examine vsq[ue] ad
secundum aliqua successerit emendatio.

TERTIA est. vt conferat diei secundæ atq[ue]
præcedentis examina inuicem, considerans ec-
quid sibi emendationis interuenerit.

Quartā, ut collatis hebdomadarum duarum
inter se examinibus, pari modo, factæ vel
omissæ emendationis rationem habeat.

Item notandum est ex sequentibus figuris pri
mam cæteris longiorem deputari diei primæ,
puta dominicæ: Secundam vero diei lunæ Pau
lo breuiorem, et ita deinceps: cum par sit di
minui in dies erratorum numerum.

EXAMEN CONSCIENTIAE

generale ad purgationem animæ, et ad
peccatorum Confessionem
vtilissimum.

Ro comperto ponitur triplex in-
cidere homini cogitationum genus.
Vnum ex proprio surgens motu
ipsius hominis; Reliqua vero duo extrinsecus
aduenientia, ex boni scilicet vel mali Spiritus
suggestione.

De Cogitatione.

DVobis modis elicitur meritum ex ma-
la Cogitatione in materia peccati mortalis de
qua hic sermo est. Primo. quando suggeritur
de patrando mortali crimine cogitatio, sed ea
confestim repugnando vincitur.

35 C iiii Secundo

Secundo, quando prauæ istiusmodi suggestio-
ni semel ac iterum repulsæ, et subinde nibi-
lominus reuertenti continuè resistit homo, do-
nec penitus expugnetur: quod quidem victo-
riæ genus meritò alterum antecellit.

Peccat autem leuiter aliquis, seu veniali-
ter, quando in suborta peccati mortalis cogita-
tione, aliquantulum moratur, quasi auscultando,
vel quando aliqua obiter sensus delectatione af-
ficitur, vel in ea retundenda sese exhibet ne-
gligentem.

Mortale vero peccatum per cogitationem, duo-
bus modis admittitur.

Primo, quando cogitationi peccati, præbetur
quacunque ratione assensus.

Secundo, quando peccatum illud opere com-
pletur: idque grauius est priore, ex tribus cau-
sis.

sis. Videlicet ob maiorem temporis decursum:
ob actum intensiorem: et ob plurium deniq;
offendiculum siue detrimentum.

De Loquela.

Verbo etiam multifariam offenditur Deus,
ut in blasphemia, iuramento, nam iurandum
non est, neq; per Creatorem, neq; per Crea-
turas ullas, nisi concurrentibus his tribus veri-
tate, necessitate, ac reuerentia, Porro intelli-
genda est necessitas, non in veritatis cuiuslibet
affirmatione, sed eius tantum, quæ circa spiri-
tuale, corporale, vel etiam temporale bonum
aliquod, momenti est non leuis.

Reuerentiam dicimus, quando assumens di-
uinum nomen, adhibet considerationem, ut deo
Creatori ac domino, debitus honor tribuatur.

Sciendum est autem, licet iuramentum temerè seu vanè factum per Creatorem, sit gravius peccatum, quàm per creaturam: difficilius tamen esse, per hanc, quàm per illum licitè iurare, seruatis debitis circumstantijs, quas diximus.

Primo quia in mentione creaturæ faciendæ per iuramentum, non ita excitamur aut reddimur attenti, vt ex veritate ac necessitate iuremus. sicut nominato rerum omnium Creatore.

Secundo, eò quòd ad honorem Deo exhibendum cum reuerentia longè debilius mouemur ex commemoratione creaturæ, quàm ipsius dei Creatoris: quamobrem iurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quàm crassioribus siue idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis usu assiduo, & illustratione intellectus, considerant propius, atq; deprehendunt

Deam: Secundum essentiam, præsentiam, & potentiam suam, Creaturæ cuiuslibet inesse: unde ad præstandam illi debitam in iuramento reuerentiam paratiores sunt alijs, qui eò perfectioris nondum prouecti sunt.

Tertio. quia creaturis ad confirmationem iuramenti cræbrius adscitis, periculum esset idololatriæ: id quod imperfectis magis quam perfectis fuerit timendum.

Vitandum est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata) quale esse intelligitur, quodcumq; nec loquenti, nec alteri prodest, nec eo etiam animo profertur, ut adferat utilitatem. E' conuerso vero minime otiosum censendum est verbum illud, quodcumq; ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiam temporalis, commodum pertinet: aut

certè ad tale quippiam ex dicentis mente diri-
gitur : etiam si quis de negotijs loquatur , ab in-
stituto suo alienis : ut religiosus de bellis vel mer-
cimonijs . Cæterum ex sermone quidem , ad
finem bonum ordinato , meritum contingit : ad
malum vero finem , aut futiliter prolatus ser-
mo , generat peccatum . Sunt & oris peccata
mendacium , falsa testimonia detractio , nam de-
trahendum non est alteri nec obmurmurandum :
Reuelato enim mortali alicuius peccato , quod
publicam non sit cum mala intentione , vel gra-
ui damno famæ alterius , mortale itidem pecca-
tum committitur , veniali autem , veniale solum .
Ad hæc quotiescunq; alienum patefacimus viti-
um , vel defectum , nostrum ipsorum vitium ,
ac defectum , simul comonstramus . Verum
tamen ubi recta mens est , de proximi deli-
cto , licebit loqui bifariam .

Primò , quando publicum est , ut meretricium ,

vel damnatum in iudicio, vel pernitosum, puta ob errorem publicum, animos conuersantium corrumpentem. Secundo quoties occultum alicuius crimen indicatur alteri, per cuius subuentionem, ille releuari à peccato possit, dummodo rei huius, probabilis aliqua ratio, vel coniectura offeratur. Possent inter oris peccata, irrisiones. contumeliæ, et alia id genus ascribi, quæ persequi licebit tradenti exercitia, prout opus esse indicauerit.

De Opere.

Propositis ante oculos decem mandatis dei, cum Ecclesiæ præceptis, et iussis maiorum seu superiorum, æstimandum est quicquid sit operis, aduersus quodlibet eorum, id peccatum esse: lenius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, & pro diuersa peccantium habitudine.

tudine. Porro reduci ad iussa ducimus Superiorum, diplomata, seu indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Christianorum Pace, concedi atq; promulgari solita: per quæ ad Confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sanctæ sumptionem, Christi fideles inuitantur. Peccat siquidem non leuiter, quicumq; tam piarum rectorum Ecclesiæ cohortationes, sanctionesq; aspernari audet, ac transgredi.

EXAMINIS GENERALIS

modus, particulas seu puncta
quinque completentis.

Primum punctum est, domino nostro Deo, pro beneficijs acceptis gratias agendas esse.

Secundum. quod debemus pro cognitione, & expulsionem peccatorum gratiam flagitare.

Tertium. de admissis presenti die peccatis. rationem ab anima nostra exigere, per horas singulas, ex quo surreximus, vestigando: Et primo quidem circa cogitationem, deinde circa loquelam, atque operationem, eodem ordine, quo; in particulari examine traditum est.

Quartum. postulare veniam de delictis.

Quintum proponere cum Dei gratia emendationem. & orationem dominicam post dicta omnia recitare. Pater noster.

CONFESSIO NIS

generalis, & Communionis vsus.

X Confessione generali vltro fa-
cta, inter alia plæraq̃, perci-
piuntur tria hæc emolumenta.

P Rimum. quòd tametsi qui annis singulis
saltem confitetur semel, ad generalem huiusce-
modi Confessionem, minime obligetur, eam ta-
men facienti ipsi, multò plus commodi, et me-
riti accedit, ob dolorem scilicet de peccatis, &
malitia vitæ præteritæ, quem ita sentit, vehe-
mentiore.

S Econdum. quoniam inspecta per spiritua-
lem exercitationem, longè quàm antea manife-
stius natura, et malitia peccatorum, tantò am-
plius commodum, ac meritum percepturus est.

Tertium . quia consentaneum est , hominem sic
rite confessum , atq; dispositum , multo melius
se habere ad Euchariſtiæ ſumptionem : quæ
maximè confert , et ad fugam peccati , Et ad
gratiæ receptæ conſervationem , et augmentum .
Porro generalis iſta confeſſio , poſt hebdoma
dæ primæ exercitia potiſſimum
erit opportuna .

PRIMUM EXERCITIUM,
meditandi ſecundum tres animæ potentias,
circa peccatum triplex . Et continet ora
tionem præparatoriam , duo prælu
dia , et puncta tria præcipua ,
cum vno Colloquio .

Ratio præparatoria eſt , qua pe
timus à domino gratiam : vt
vires atq; operationes noſtræ
45 D C omnes,

omnes, sincere ad eius gloriam, & cultum
tendant.

PRimum præludium est, ratio quædam
componendi loci, pro qua notandum est, quod
in quavis meditatione, siue contemplatione, de
re corporea, ut puta de Christo, Effingen-
dus erit nobis, secundum visionem, quandam
imaginariam, locus corporeus, id quod contem-
plamur, repræsentans, veluti templum, aut
mons, in quo reperiamus Christum Iesum, vel
Mariam Virginem, et cætera quæ spectant,
ad contemplationis nostræ argumentum. Sin-
autem speculationi subest res incorporea, ut est
consideratio peccatorum, nunc oblata: poterit lo-
ci constructio talis esse, ut si per imaginatio-
nem cernamus animam nostram, in corpore isto
corruptibili, velut in carcere, constructam: ho-
minem quoque ipsum, in hac miseriæ vallæ, in-
ter animalia bruta, exulantem.

Secundum erit præludium, ut à domino id
postulem, quod exopto, iuxta propositæ
contemplationis argumentum: nimirum si de
Christi resurrectione fuerit meditandum, pe-
tenda erit lætitia, qua gaudenti Christo, con-
gaudeam: sin de passione, lachrimas, pœnas,
Et angores petam, ad compatiendum Christo
patienti. In præsentī ergo meditatione, pudorē
confusionemq̃ mei ipsius, debeo exposce-
re, attendens quā multi homines ob pecca-
tum mortale, vel unicum, damnati fuerint: et
quod ego toties peccando sim damnatio-

nem commertus.
Notandum adhuc, quod omni meditatio-
ni, seu contemplationi, præmitti debent tam o-
ratio præparatoria, quā præludia duo: sed
oratio quidem semper sit eodem modo: præ-
ludia vero pro diversitate re-
rum sunt diversa.

47 D ii Primum

PRIMUM punctum erit. ut exerceatur memoria mea, circa primum peccatorum omnium, quod fuit ab angelis commissum: adhibito statim discursu intellectus, atque voluntatis motu instigante me, ad voluenda, et intelligenda ea, per quæ erubescam, et confundar totus, facta unius tantum peccati angelorum, cum tot meis, comparatione: Vnde colligere liceat, cum illi ob unicum crimen, addicti sint inferno, quàm sæpe ipse, supplicium idem meruerim. In memoriam itaque dicimus trahendum esse, quo pacto angeli creati primum in statu gratiæ, sed (quod necesse erat ad beatitudinis consummationem) non volentes per arbitrij libertatem, Creatori suo reuerentiam, & obsequium præstare, at contra eum ipsum insolentes, conuersi fuerint ex gratia, in malitiam, et de cælo, ad infernum præcipitati. Consequenter discurrendum erit per officium intellectus,

circa hæc pensculatius , necnon concitandis simul voluntatis affectionibus , acrius insistendum .

Secundum est punctum , eisdem potentias tres , circa peccatum primorum parentum (quod secundum appellabimus) exercere : tractando memoria , quàm diuturnam , ob illud , poenitentiam egerunt : quanta humanum genus , corruptio inuasit : quot hominum milia , ad inferos deturbati sunt . Memorandum est videlicet , quomodo Adam in damasceno campo , de limo terræ factus , positusq; in terrestri Paradiso , et Eva formata ex vna costarum eius , cum de fructu arboris scientiæ boni , et mali , prohibiti essent comedere , et nihilominus comedissent : post peccatum subito , ex Paradiso electi sint . vestibus pelliceis induti , et originali iustitia privati , reliquum vitæ suæ tempus , in laboribus , ac ærumnis maximis , poenitendo tra-

xerint. Super his etiam, ratiocinio intellectus,
& affectibus voluntatis, utendum erit, si-
cut prius.

Tertium est. ut exerceamur pari modo, cir-
ca peccatum mortale, et particulare quodlibet,
(ipsum nos tertium peccatum dicemus, ut à
duobus supra positis distinguatur) consideran-
do quòd peccato tali, vel semel duntaxat com-
misso, forte detrusi sint multi ad infernum.
quòdque præterea propè innumeri, ob delicta
meis pauciora, atque leuiora forte crucientur æ-
ternis pœnis. Vnde memoria versandum erit,
quanta sit peccati gravitas, et malitia, Deum
omnium conditorem atque dominum offendentis:
Ratiocinandum quoque est supplicium æternum,
peccato iustè irrogari, utpote aduersus infini-
tam bonitatem Dei, perpetrato. Postremo su-
scitandi sunt affectus sicut iam dictum est.

Colloquium fiet, imaginando Iesum Chri-
stum coram me adesse, in cruce fixum,
Itaq; exquiram mecum rationem, qua Creator
ipse infinitus, fieri creatura, et ab æterna vi-
ta, ad temporariam mortem venire, pro pec-
catis meis dignatus sit. Arguam insuper meip-
sum, percontans, quid hætenus dignum me-
moratu egerim, pro Christo: quid agam tan-
dem, aut agere debeam: Et in eum intuens sic
cruci affixum, ea proloquar, quæ suggeret
mens, et affectus. Porro Colloquij propri-
um illud est, vt fiat sicut amici sermo, ad a-
micum, vel serui, ad dominum: nunc gratiæ
aliquid petendo, nunc culpam aliquam meam
incusando: Interdum propria quælibet commu-
nicando, ac petendo consilium super il-
lis, siue auxilium. Vltimò di-
catur Pater noster.

creatum, præ ipso Deo, Creatore: Iam quid
homuncio ego vnus, esse possum? demum in-
spiciam corruptionem mei totius, prauitatem
animæ, atq; corporis feeditatem. ac me, tan-
quàm vlcus, siue apostema esse ducam, ex
quo tanta sanies peccatorum, tantaq; vitiorum
lues, defluxerit.

Quartum est cogitare quid sit deus, quem
ita offendi, collectis, comparatisq; perfectioni-
bus, attributis Deo, vt proprijs, cum opposi-
tis meis vitijs, atq; defectibus; summam scili-
cet eius potentiam, sapientiam, bonitatem, &
iustitiam, cum extrema mea infirmitate, igno-
rantia, malitia, et iniquitate, conferendo.

Quintum. In exclamationem prorum-
pere, ex commotione affectus vehementi, ad
mirando valde, quomodo creaturæ omnes (dis-
cursu facto per singulas) me sustinuerint, tam
diu,

dia, et bucusq; vinum seruauerint. Quomodo angeli, diuinae iustitiae gladium ferentes, & quo me animo tulerint, custodierint, suisq; etiam iuuerint suffragijs. Quomodo pro me intercesserint sancti. Quomodo Caelum, Sol, Luna, et alia sidera, Elementa, cunctaq; animantium genera, et Terrae germina, debite vindi-
ctae loco, mihi seruiuerint. Quo deniq; modo non absorbuerit me, dehiscens tellus, et mille infernos referans, in quibus perpetuas poenas daturus essem.

Terminanda demum erit, haec meditatio, per Colloquium, extollendo infinitam Dei misericordiam, & gratias pro viribus agendo, quod vitam ad hunc vsq; diem prorogauerit, unde proposita in futurum, mei emendatione, recitabo semel Pater noster.

TERTIVM EXERCITIVM

non erit aliud, quàm repetitio primi,
et secundi, vnà cum tribus
Colloquijs.

OST præparatoriam Orationem,
et duplex præludium, repetenda
erunt præcedentia duo exercitia,
notatis punctis, seu locis, in qui-
bus maiorem senserimus consolationem, deso-
lationem, aut aliam quancunq; Spiritualem af-
fectionem: ac in illis diutius diligentiusq; im-
morandum erit, deinde occurrente nobis Spiri-
tuali motu, ad Colloquia quæ sequuntur tria
veniemus.

C Olloquium primum fit, ad dominam no-
stram, Christi Matrem, flagitando interces-
sionem eius apud filium, & gratiæ impetra-
tionem

tionem nobis tripliciter necessariae, Primo vt internam criminum nostrorum cognitionem, ac detestationem sentiamus. Secundo, vt operum nostrorum agnoscentes, abhorrentesq; ordinem peruersum, correcto eo, nosmetipsos, secundum deum rectè ordinemus. Tertio vt perspecta, et damnata mundi prauitate, à rebus mundanis, ac vanis, nos recipiamus.

His expletis semel recitetur Ave Maria.

Secundum Colloquium fiat similiter ad Christum dominum, et mediatorem nostrum vt illa eadem, nobis impetret ab æterno patre, subdetur in fine oratio, quæ incipit Anima Christi.

Tertium, eodem processu, faciendum est ad deum patrem, vt triplicem illam gratiam nobis largiatur, & in fine semel recitandum Pater noster.

QUARTVM EXERCITIVM,
conficitur ex tertij repetitione.

 Onitur repetitio eiusmodi, veluti quædam eorum ruminatio, quæ meditatæ sum in exercitijs prioribus, ut ea continuè reminiscendo, discurrat facilius intellectus, sine diuagatione. Adijcienda quoq; erunt, tria eadem Colloquia.

QUINTVM EXERCITIVM
est contemplatio de inferno, continetq; ultra
orationem præparatoriam, et duo præ-
ludia, puncta quinque, et vnum
Colloquium.

Ratio præparatoria, non dif-
fert a superiore.

Prius prælium, hic habet compositionem loci, subiecta oculis imaginationis, inferni longitudine, latitudine, ac profunditate.

Posterius vero, consistit in poscenda intima poenarum quas damnati luunt, apprehensione, ut siquando me ceperit divini amoris obliuio, saltem, à peccatis, supplicij timor coerceat.

Punctum primum est, spectare per imaginationem, vasta inferorum incendia, et animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis inclusas.

Secundum. Audire imaginariè plæctus, eulatus, vociferationes, atq; blasphemias in Christum, et Sanctos eius, illinc erumpentes.

Tertium. Imaginario etiam olfactu sumum, sulfur, et sentine cuiusdam, seu fecis, atq; putredinis graueolentiam, persentire.

Quartum. gustare similiter res amarissimas, ut lacrimas, rancorem, conscientieq; vermem.

Quintum tangere quodam modo ignes illos, quorum tactu, animæ ipsæ amburuntur.

Colloquendo interim cum Christo, in memoriam adducendæ erunt illorum animæ, qui ad inferni poenas damnati sunt, vel quia credere noluerunt aduentum Christi, vel, licet crederent, non tamen conformem præceptis eius, vitam exegerunt. idq; vel ante aduentum Christi, vel eodem tempore quo vixit Christus in hoc mundo, vel post illud deinceps. gratiæ. postremo agenda sunt eidem Christo quàm maximæ, quòd in tale quoppiam exitium, non permiserit me corruere: sed potius ad hunc vsq; diem, summa pietate, et misericordia, me prosecutus

secutus sit . finis imponetur dicto Pater noster .
Si visum erit ei qui tradit exercitia expedire
ad profectum eorum qui exercentur , alias me-
ditationes his adijcere , vt de morte , ac alijs pecca-
ti pœnis , de iudicio etc . non se putet prohiberi ,
licet hic non ascribantur . Exercitiorum vero
tempus , ita distribuendum est , vt primum
eorum fiat in media nocte . Secundum ma-
ne , simul ac surrexerimus . Tertium ante ,
vel post missæ sacrum , nondum sumpto cibo .
Quartum , circiter horam vespèrarum .

Quintum , hora ante cœnam . Quæ tem-
poris distributio , singulis quatuor hebdomadis ,
communis est : variari tamen potest , atq; au-
geri vel minui , prout unicuiq; ad peragenda
dicta quinque exercitia , ætas , animi , corporisq;
dispositio , siue naturæ ipsius comple-
xio subseruit .

61

E

Additiones

ADDITIONES AD EXERCITI

tia melius agenda, et ad ea quæ optantur, inuenienda, peritiles.

Rima est. Ut ego post cubitum ante somnum, modico temporis spatio, quo recitaretur semel angelica salutatio. Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, et de exercitio faciendo.

Secunda. ut experges factus, statim exclusis omnibus alijs cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo medix noctis exercitio, contemplaturus sum: Utq; maioris verrecundix et confusionis gratia, exemplum mihi huiusmodi proponam. Quomodo miles aliquis staret coram rege suo et cæta aulico erubescens, anxius et confusus, qui in regem ipsum acceptis

acceptis ab eo prius beneficijs, donisque pluri-
mis, ac magnis, grauiter deliquisse conuictus es-
set. In secundo itidem exercitio, reputans quan-
tum peccauerim, fingam me catenis vinctum
esse, ac protinus sistendum coram summo iu-
dice, sicut mortis reus quispiam, ferreis liga-
tus compedibus duci ad tribunal solet. His igi-
tur, vel alijs pro meditandarum rerum gene-
re, cogitationibus imbutus, vestitu meo me in-
duam.

Tertia, vt a loco futurae meditationis, vno
vel gemino adhuc passu distans, per tantil-
lum tempus, quo percurri oratio dominica pos-
set, animo sursum eleuato, considerem domi-
num meum Iesum, vt praesentem, & Spe-
ctantem quid nam acturus sum, cui reueren-
tiam cum humili gestu exhibere debeam.

Quarta est, vt ipsam aggrediar contempla-
tionē,

tionem, nunc prostratus humi, et pronus, aut
supinus iacens, nunc sedens, aut stans. Et
eo me componens modo, quo sperem facilius
id consequi quod opto: Vbi aduerti hæc duo
debent. Primum quod si flexis genibus, vel
in alio quouis situ, voti compos fiam, nil re-
quiram vltra. Secunda quod in puncto, in
quo affectus fuero quæsitam deuotionem, con-
quiescere debeo sine transcurrendi anxietate, do-
nec mihi satisfecero.

Quinta vt completo exercitio, sedens, vel
deambulans, per quartam circiter horæ par-
tem, mecum dispiciam, quo nam modo medita-
tio, seu contemplatio mihi successerit: Et si
quidem malè, inquiram causas, cum pœnitundine,
ac emendationis proposito: sinuero bene, grati-
as deo agam, eundem postea modum
obseruaturus.

Sexta ut cogitationes quæ gaudium adferunt,
qualis est de gloriosa Christi resurrectione,
subterfugiam: quoniam talis quælibet cogitatio,
impedit fletum, et dolorem de peccatis meis,
qui tunc quærendus est, adscita potius, mortis
vel iudicij recordatione.

Septima ut eandem ob causam, omni me pri-
uem lucis claritate, ianuis ac fenestris clausis
tantisper, dum illic moror, nisi quandiu legen-
dum aut vespendum erit.

Octava ut à risu, verbisq; risum pronocanti-
bus, maxime abstineam.

Nona ut in neminem oculos intendam, nisi sa-
lutandi, aut valedicendi poscat occasio.

Decima ut aliquam addam satisfactionem, seu

pœnitentiæquæ quidem in interiorem et exteriorem diuiditur Interior est, dolor de proprijs peccatis, cum firmo proposito cauendi, eum ab illis, tum ab alijs quibuscumque in posterum. Exterior autem, est fructus interioris, videlicet castigatio aliqua de commissis: quæ tribus potissimum modis assumi potest.

Primo circa victum, subtractis quibusdam non superfluis solum (quod temperantiæ est, non pœnitentiæ) sed etiam conuenientibus alienis: Et eo fit melius quò plus subtrahitur, vitata interim naturæ corruptione, aut debilitate graui, seu infirmitate. Secundo circa somni et strati modum, sublatis non mollibus tantum, aut delitiosis rebus, sed alijs etiam opportunis quantum licet, citra vitæ, aut valetudinis, graue periculum: quapropter de somno necessario nihil demendum est, nisi aliquantisper, ad consuetudinem (sicut est nimirum somni) moderan-

moderandam. Tertio, circa ipsam carnem,
et inflictum sentiat dolorem, admotis, gesta-
tisq; cilicijs, fumbus, aut vedlibus ferreis: vel
incussis verberibus ac plagis: Vel alijs auste-
ritatis generibus assumptis: In quibus tamen
omnibus magis expedire videtur, ut doloris
sensus in carne tantum sit, nec penetret ossa,
cum infirmitatis periculo: Quare flagellis
potissimum viemur ex funiculis minutis, quæ
exteriores affligunt partes, non autem adeo
interiores, ut valetudinem aduersam causari
possint. Notanda sunt insuper quatuor hæc
circa poenitentiam. Primum, quod poenitentiae
exterioris triplex est usus seu effectus: nimi-
rum ut pro delictis præteritis nonnihil satisfi-
at. Ut vincat seipsum homo, inferiorem sui par-
tem, quæ sensualitas appellatur, superiori, hoc
est rationi magis subiciens. Ut postremò quæra-
mus atq; impetremus aliquod gratiæ diuinæ do-

nam, quod optamus, puta intimam cordis contritionem de peccatis; et abundantiam lacrimarum, vel propter illa, vel propter pœnas et dolores passionis Christi: Aut dubij alicuius quod nos angit, resolutionem.

Secundum, quod additiones primæ duæ, solis conueniunt exercitijs, quæ media nocte, et sub auroram fiunt. Quarta vero in templo, vel coram alijs nunquam: sed domi tantum, & clanculum exequenda est.

Tertium quod quando is qui exercitatur, effectum quæsitum non consequitur, ut dolorem, vel consolationem: mutare subinde expedit rationem victus somniq; et alia genera pœnitentiæ: ita ut pœnitentiam vnâ per triduum se ſtemur, et proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diuerſis, plus aut minus pœnitentiæ eſt ſumendum.

Præterea, cum pœnitentias huiusmodi sæpe
omittamus ob affectum carnis aut erroneum
iudicium, quasi naturalis nostra complexio fer-
re illas non possit, citra ingens valetudinis de-
trimentum: Et è contrario iustum nonnun-
quam pœnitentiæ modum excedamus, de cor-
poris robore nimis confidentes: mutatis, vt di-
ctum est pœnitentiæ generibus, ac per vices
sumptis, et relictis, euenit plærungꝫ vt clemen-
tissimus dominus qui naturam nostram perfe-
ctissime cognoscit, unicuiqꝫ id compertum red-
dat, quod ipsi expedit.

Q Vartum, quòd particulare examen, fiat
ad tollendas culpas et negligentias, quæ circa
exercitia et additiones solent obrepere: id quod
etiam per tres alias sequentes hebdomadas,
observandum venit.

HEBDOMADA SECVNDA.

Contemplatio regni Iesu Christi ex simi-
litudine Regis Terreni subditos su-
os euocantis ad bellum.

Ratio præparatoria fiet more
supradicto.

Quod præludium primum ad con-
structionem loci, nunc erit, ut spectare nos
imaginemur synagogas, villas, et oppida, que
prædicans Christus pertransibat, et sic de lo-
cis alijs.

Secundum ad gratiam poscendam pertinens,
in hac parte erit, petere à deo ne obsurdesca-
mus, vocante nos Christo, sed ad sequendum,
ac obtemperandum prompti simus.

PVnctum primum esto, proponere mihi ob-
oculos, humanum Regem diuinitus electum,
cui Principes, et populi omnes Christiani, re-
uerentiam et obsequium præstare debeant.

Secundum est imaginari, quòd audiam il-
lum regem loquentem ad omnes subditos. In
animo est mihi regiones infidelium vniuersas
ditioni meæ subijcere. Quicumq; igitur comi-
tari me velit, paratus sit oportet non alio vi-
victu, vestitu, rebusq; alijs, quàm me vien-
tem conspexerit: In ijsdem quoq; laboribus,
vigilijs, et casibus cæteris, mecum persisten-
dum erit, vt particeps fiat victoriæ, et fæli-
citatæ vnusquisq; prout laborum ac molestia-
rum socius extiterit.

Tertium est considerare quidnam respon-
dere debeant regi amantissimo, et liberalissimo,
fideles subditi: et quàm promptè, ad omnem

eius voluntatem, offerre se accinctos. Contra vero, si quis obaudiret, quanto apud homines vniuersos vituperio dignus esset, atq; quàm ignauus miles æstimandus.

Pars secunda huius exercitiij consistit in colatione similitudinis, inter dictum regem, & dominum Iesum Christum, circa triplex illud punctum.

Primo sic applicabimus exemplum. Si terrenus ille rex, cum bellica sua euocatione, dignus est, cui attentio, et obsequium præstetur. quanto magis Christus rex æternus, mundoq; toti conspicuus, qui singulos ad se his inuitat verbis. Mea hæc est iustissima voluntas totius mundi dominium mihi vendicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demum in patris mei gloriam intrare. Proinde quisquis eò, me-

cum venire cupit, laboret mecum necesse est,
labori enim præmium respondebit.

Secundo ratiocinabimur neminem fore sanæ
mentis, qui non cupidissimè Christi seruitio,
se totum offerat, et addicat.

Tertio, Iudicandum erit, quòd ij, qui se ob-
sequijs illius prorsus duxerint mancipandos,
non seipsos tantum ad laborum tolerantiam, ve-
rum etiam maiora, et præclariora quædam mu-
nera oblaturi sunt, expugnata carnis, sensuum,
amorisq; proprij, et mundani rebellionē: Vn-
de respondebit quisq; in hunc ferè modum.

En, ó Rex supreme ac Domine vniuersorum,
tua ego, licet indignissimus, fretus tamen gra-
tia et ope, me tibi penitus offero, meaq; om-
nia tuæ subijcio voluntati, Attestans coram in-
finita bonitate tua, necnon in conspectu glo-
riose

riosa Virginis Matris tuæ, totiusq; Curia cæ-
lestis, hunc esse animum meum, hoc desideri-
um, hoc certissimum decretum: ut (dummodo
in maiorem laudis tuæ, et obsequij mei prouen-
tum cedat) quàm possim proxime te sequar,
et imiter in ferendis iniurijs et aduersis omni-
bus, cum vera, tum spiritus, tum etiam re-
rum paupertate: Si (inquam) sanctissimæ
tuæ maiestati placeat ad tale me vitæ institu-
tum eligere atq; recipere.

Fiet his interdiu hoc exercitium: mane, cum
primum surreximus, et in hora, prandium.
vel cœnam præcedente.

In hac hebdomada secunda, et subsequentibus,
vile fuerit, aliquid subinde legere, ex
Euangelico, vel pio alio codice,
ut de imitatione Chri-

sti, Sanctorum

vita etc.

PRIMAE DIEI MEDITA

tio prima erit de incarnatione Iesu Chri

sti, complectens orationem præ

paratoriam, tria prælu-

dia, et puncta tria

cum vno Collo-

quio.

O Ratio præparatoria nihil à superioribus
variatur.

Præludium primum est. proferre in medium
contemplandæ rei historiam, quæ hoc in loco
erit. Quomodo personæ tres diuinæ, uni-
uersam terræ superficiem specularantes, homi-
nibus refertam, qui ad infernum descendebant,
in deitatis suæ æternitate decernunt, vt secun-
da persona, pro salute humani generis naturam
hominis assumat: vnde adueniente tempore præ-
stituto, archangelus Gabriel ad beatam virginem
Mariam nuntius destinatur, vt dicetur infra fol.

Secundum pertinet ad loci compositionem,
quæ erit visio imaginaria, perinde ac si o-
culis pateret terræ vniuersæ ambitus, quam ha-
bitant tot diuersæ gentes. Deinde ad certam
mundi partem domuncula spectetur Beatæ Vir-
ginis, apud Nazareth in pro-
uincia Galilææ sita.

Tertium continet gratiæ postulationem,
vt intimè cognoscam, quo pacto Dei filius mei
causa sit homo factus, vt ardentius ipsum a-
mem, et abhinc sequar studiosius.

Notandum hic est tam orationem præ-
paratoriam, quàm tria præludia, per totam
hanc hebdomadam et reliquas sequentes itidem
fieri, præludijs duntaxat, pro diuersitate re-
rum variatis.

Punctum primum est, vt specular per-
sonas

sonas omnes, de quibus agitur. Et primò quidem homines super faciem terræ degentes, adeo nioribus, gestibus, et actionibus diuersos: quosdam albos, et nigros alios: nonnullos fruētes pace, et reliquos bellis agitados: hunc plorantem, et ridentem illum. sanum vnum, et alterum ægrotum: nascentes multos, et multos vicissim morientes: cæterasq; varietates propè innumeras.

DEinde contemplandæ erunt personæ tres diuinæ, et solio regali suo intuentes omnia hominum genera, in superficie terræ cæcorum more, viuentium, passimq; morientium, et descendentium ad infernum. Postea Virginem Mariam cum Angelo eam salutante considerabimus, aliquid inde semper ad nos reflectendo, vt ex consideratione tali, fructum aliquem referamus.

Secundum, punctum est. Auditū interno excipere quid loquantur personæ omnes, ut homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibiq; invicem committantes. Divinæ vero personæ in celo de redimendo humano genere colloquentes, Virgo et angelus in cellula de incarnationis mysterio tractantes: quorum omnium reflexione, seu applicatione quadam ad neipsum facta, studebo ex singulis, nonnihil fructus decerpere.

Tertium, consequenter erit actiones quoq; personarum simul attendere. ut puta quomodo sese invicem mortales infestent, concutiant, trucident, et omnes ruant ad inferos. Quomodo sanctissima Trinitas, incarnationis opus exequatur. Quomodo item sua angelus fungatur legatione, et beata Virgo, humillime se gerens divine gratias agat maiestati. Ex quibus ad nos ipsos

ipſos, vt dictum eſt reflexis; ſructus obiter
eſt legendus.

Colloquium poſtremo ſubiiciam, diſquiſi-
tis ſtudioſè verbis, quibus diuinam quanlibet
perſonam, verbum incarnatum, et ipſius ma-
trem, dignè valeam compellare: petendo etiam
pro affectu quem in me ſenſero, quicquid ad
maiorem lauet imitationem Domini mei Ieſu
Chriſti, velut nunc recens incarnati. Reci-
tabitur in fine Pater noſter.

CONTEMPLATIO SECVN- da de Natiuitate.

Ratio præparatoria ſicut ſupra.
QPræludium primum ex hiſto-
ria dependet, quæ recensenda
eſt, ab egreſſu beatæ Virginis, ex oppido Na-
zareth: quo ſcilicet modo ipſa iam nono menſe

79 F ii gra

grauida, et insidens asinæ (vt piè meditari li-
cet) ac Ioseph comes, cum ancillula, et bove,
profecti sunt Betlehem, tributum, à Cæsare
exactum, pro se soluturi.

SECUNDUM vero deducendum erit ex conside-
ratione itineris, æstimata eius longitudine, ob-
liquitate, lenitate vel asperitate, passim occur-
rente. Deinceps, etiam natiuitatis locum ri-
mabimur, speluncæ similem, latum vel angu-
stum, planum, vel erectum, commodè, vel
incommodè paratum.

TERTIUM, à superiore nihil mutabitur.

PUNCTUM primum est. aspectus persona-
rum, vt Virginis deiparæ, et Ioseph coniugis,
cum famula, et Christi Domini, vt infantis
nunc primum nati: Inter quos me adesse fin-
gam, tanquàm pauperculum, eorum vicinque ne-
cessitati

cessitatibus, cum reuerentia maxima famulan-
tem. Ac inde quid ad me redire emolumenti,
ex tali Spectaculo possit, despiciam.

Secundum conficitur ex verborum, quæ ibi-
dem sunt, apprehensione fructuosa.

Tertium, ex negotiorum quæ illic geruntur,
inspectione, puta itineris, laborum, et causa-
rum, ob quas summus omnium dominus, in
summa natus sit egestate, laturus quoq; in hac
vita, cum perpetua paupertate, labores, fa-
mem, sitim, æstum, frigus, opprobria, ver-
bera, & crucem tandem subiturus, idq; mei
causa: unde per singula studebo, prouentum
aliquem spiritualem colligere. Hæc de-
num concludenda erunt inito

Colloquio, et finito cum

Pater noster.

TERTIA CONTEMPLATIO

est repetitio præcedentium duarum.

Pro tertio exercitio, seu contemplatione, repetuntur duæ præcedentes, cum oratione præparatoria, et iisdem tribus præludijs: notando ubiq, et fixius tractando illas partes, in quarum priore transcurso, aliquid illustrationis, consolationis, vel desolationis, acceperim. Subdetur etiam Colloquium, cum oratione Dominica ut prius.

Notandum eundem esse repetendi exercitij modum, et ordinem, in hac hebdomada, et in sequentibus, qui fuit in prima: nisi quod mutatur materia, eadem forma permanente.

Q V A R T A C O N T E M P L A

tio, est Primæ ac Secundæ iterata re-
petitio, proximæ præcedenti pe-
nitentis conformis.

Q V I N T A C O N T E M P L A

tio est applicatio sensuum ad prædictas.

Est orationem præparatoriam,
cum tribus iam dictis prælu-
dijs, apprimè condutur, quinque
imaginarios sensus, circa pri-
mam, et Secundam contemplationem, eo, qui
sequitur, modo, exercere. Prout res subiecta
feret.

Punctum primum erit, secundum imagina-
tionem respicere personas omnes, et notatis
quæ circa eas occurrent, circumstantijs, utilita-
tem nostram elicere.

83 F iiii Secundū

Secundum, velut audiendo quid loquantur,
aut loqui eas deceat, omnia in vsum no-
strum attrahere.

Tertium Interiore quodam gustu, et olfa-
ctu, sentire quanta sit suauitas, et dulcedo, ani-
mæ, diuinis donis, ac virtutibus imbutæ, iuxta
rationem personæ, quam consideramus: adap-
tando nobis ea, quæ fructum aliquem adferre
possint.

Quartum, per internum tactum attrecta-
re, ac deosculari vestimenta, loca, vestigia cæ-
teraq; personis talibus coniuncta, vnde fiat no-
bis deuotionis, vel boni cuiuslibet spiritualis,
maior accessio.

Hic erit contemplationi, per Colloquium
imponendus finis, sicut prioribus, adiecto iti-
dem Pater noster.

NOTANDA IN SVPER

sunt hæc quinq̃.

Primum . quòd tam in hac ,
quàm in qualibet sequente heb-
domada , nullum debeo legere ,
vel cogitare , aliud misterium ,
nisi quod eadem hora , aut die considerandum
sit , cum alioquin , vnum alteri obturbet .

Secundum . quòd primum de incarnatione
Christi exercitium , sit media nocte . Proxi-
mum diluculo . Tertium , circa horam missæ .

Quartum sub vesp̃eras . Quintum , Paulo
ante cœnam : et eorum cuilibet , spatium impen-
detur vnius horæ : Id quod abhinc deinceps ,

Tertium , quòd si is , qui exercitatus , sit
senex , vel valetudinarius , vel per hebdoma-

dam primam, viribus attritus: præstat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa missæ tempus, et ante prandium: superaddita circa vespèras una repetitione, et sensuum applicatione, ante cœnam.

Quartum, quòd in hac hebdomada Secunda, ex decem additionibus in prima traditis variari debent Secunda, Sexta, & Septima, cum decima ex parte. In Secunda quidem hoc mutatur, quòd simul atq; excitòr à somno, meditationem proximè instantem, debeat menti obijcere, ac desiderium prouocare, cognoscendi clarius incarnati æterni verbi, vt ipsi seruiam et adhærescam tanto propensius, quanto incredibiliorẽ erga me bonitatem eius perspexero.

In Sexta vero: vt frequenti versẽ memoria vitam Christi à tempore incarnationis ad locum vsq; sue mystèrium, de quo in præsentidie,

die, vel hora, sum meditaturus.

In Septima, vt luce, vel obscuritate, sereno cælo, vel turbido, delecter, quatenus ad scopum refert, desideratæ rei, pertingendum.

In Decima, vt ita me geram, sicut exigere videtur mysterij contemplandi genus: cum nonnulla ex mysterijs, pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtendum erit circumspectè.

Quintum est ultimò notandum, quòd in omnibus aliarum horarum (præterquàm noctis mediæ, et auroræ) exercitijs, assumendum erit aliquid, quod Secundæ, et Tertiæ additioni æquiualeat, hunc in modum. Vbi primùm in mentem veniet, adesse meditandi horam, priusquàm accedam, prospiciam eminus, quò ferar, et coram quo sim appariturus, ac transcurſa obiter exercitij oblatis parte, contemplationem statim auspicabor.

IN SECVNDA DIE

Argumentum primæ, et secundæ contemplationis erit Christi præsentatio in Templo, de qua infra fol. Et fuga in Egyptum, de qua fol.

Vper duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex, et sensuum applicatio visupra.

Notandum quòd expedit nonnunquam eum, qui exercitatur, quanuis et vigore animi, et corporis robore, sit præditus, nonnihil tamen remittere de præscriptis exercitijs, secundæ huius hebdomadæ, et subsequenti ducrum: vt assequi quod cupit, commodius valeat, accepta solummodo contemplatione vna in
88 crepusculo

crepusculo matutino, et altera circa missæ tem-
pus: quarum repetitionem faciat hora vespe-
rarum, et sub cœnam, quinque imaginationis sen-
sus, super ijsdem exerceat.

Die vero Tertia meditandum occurret:
quo pacto puer Iesus apud Nazareth subdi-
tus erat parentibus vt habetur fol. Dein
de quomodo ab eis repertus fuerit in Templo
fol. fient item duæ repetitiones
cum sensuum applicatione.

PRAELVDIVM Q VOD-
dam, circa considerationem statuum,
seu generum vitæ diuersorum.

Vn supra propositum fueri
exemplum Christi, de vitæ
genere, quod in mandatorum

Dei observatione consistit, et primus seu communis status appellatur: nunc idem ipse dominus, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur, formam videtur exhibere, alterius, seu secundi status, pendens ab obedientia, et perfectionem euangelicam asserentis: quando videlicet in templum se contulit, patre adscitito, et naturali matre derelictis, ut æterni patris obsequio vacaret. Quare opportunum hic erit, nos quoque illius vitam contemplantes vestigare, et efflagitare proprium vitæ genus, in quo maiestati suæ nos servire malit. Ad hoc igitur inquirendum, possumus introduci per sequens proxime exercitium, ad Christi mentem attendentes, collatam cum opposita inimici. Discemus etiam exinde qua sit nobis opus dispositione, ut perfecti in eo euadamus statu, quencunque bonitas diuina eligendum nobis suggererit.

QVARTA DIE FIET ME

ditatio de duobus vexillis: vno quidem

Iesu Christi optimi nostri Im-

peratoris, altero vero luciferi

hostis hominum capi

talissimi.

O Ratio præparatoria fit secundum mo-
rem.

Præludium primum erit historica quædam con-
sideratio Christi, ex vna parte, et ex altera luci-
feri, quorum vterq, omnes homines ad se vocat,
sub vexillo suo congregandos.

Secundum, est ad constructionem loci, vt re-
presentetur nobis campus amplissimus, circa hie-
rosolymam: in quo dominus Iesus Christus, tan-
quàm bonorum hominum omnium summus dux,
adsistat: Rursum alter campus in Babylo-
nia: vbi se lucifer, malorum, et aduersario-
rum ducem exhibeat.

Tertium, ad gratiam petendam illud erit,
ut poscamus exploratas habere fraudes
mali daxis, inuocata simul diuina ope, ad eas
vitandas: veri autem, optimiq; Imperatoris
Christi, agnoscere mores ingenuos, ac per gra-
tiam imitari posse.

Punctum primum est, imaginari coram o-
culis meis, apud Campum Babylonicum, Du-
cem impiorum in cathedra ignea, et fumosa,
sedere, horribilem figura, vultuq; terribilem.

Secundum est aduertere, quomodo conuoca-
tos daemones innumeros per totum orbem spar-
git ad nocendum: nullis Ciuitatibus, et locis,
nullis personarum generibus, immu-
nibus relictis.

Tertium, attendere cuiusmodi concionem ha-
beat,

beat, ad ministros suos, quos instigat, ut correptis, iniectisque laqueis, et catenis, homines primum trahant (quod ferè contingit) ad cupiditatem diuitiarum, unde postea facilius in mundani honoris ambitionem, ac demum in superbiam barathrum deturbari queant.

Atque ita tres sunt præcipui tentationum gradus, in diuitijs, honoribus et superbia fundati, ex quibus in alia vitiorum genera omnia, præceps fit decursus.

Similiter ex opposito, considerandus est, summus optimusque noster Dux, & Imperator Christus.

Punctum primum erit conspiciari Christum, in amæno campo iuxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco, sed valde speciosum forma, & aspectu summè amabilem.

Secundum autem est Speculari, quo pacto ipse mundi dominus vniuersi, electos Apostolos, discipulos, et ministros alios, per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui, & conditioni, doctrinam sacram, ac saluiferam impartiant.

Tertium, auscultare concionem Christi exhortatoriam, ad seruos et amicos suos omnes, in opus tale destinatos, qua eis præcipit: vt iuuare studeant quemlibet: ac primo inducendum curent ad spirituales affectum paupertatis, et insuper (si diuini obsequij ratio, et electio cælestis eò ferat) ad sectandam actu ipso veram paupertatem: deinde vt ad opprobrij contemptusq; desiderium alliciant, vnde humilitatis virtus enascitur. Et ita tres consurgunt perfectionis gradus. videlicet, paupertas, abiectio sui, atq; humilitas, quæ ex diametro diuitijs, honori, et superbiæ opponuntur, ac virtutes om-

nes Statim introducunt.

Colloquium postea formandum erit ad Virginem Beatam, implorandaq; est per eam à filio gratia, vt recipi possim, et manere sub vexillo eius: Itq; primum, per Spiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliatione sitam (siquidem ad eam me vocare, atq; admittere dignabitur) deinde per abiectionem quoq; seu ignominiam, vt ipsum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum, ne contemptus mei; tam in alicuius detrimentum, quam in offensam Dei cedat.

Terminabitur primum hoc Colloquium.

Per Ave Maria.

Secundum, Colloquium ad Christum hominem dirigitur, vt mihi à patre impetret illud idem. Subdeturq; in fine oratio. Anima Christi.

Tertium, ad patrem, vt annuat petitioni. Cum Pater noster.

TRansigetur hoc exercitium semel in media nocte, et altera vice sub auroram.

Repetitiones vero duæ circa Matutini sacri atq; vesperarum tempus erunt faciendæ, additis in fine tribus Colloquijs. Sequens vero exercitium fiet ante cœnam.

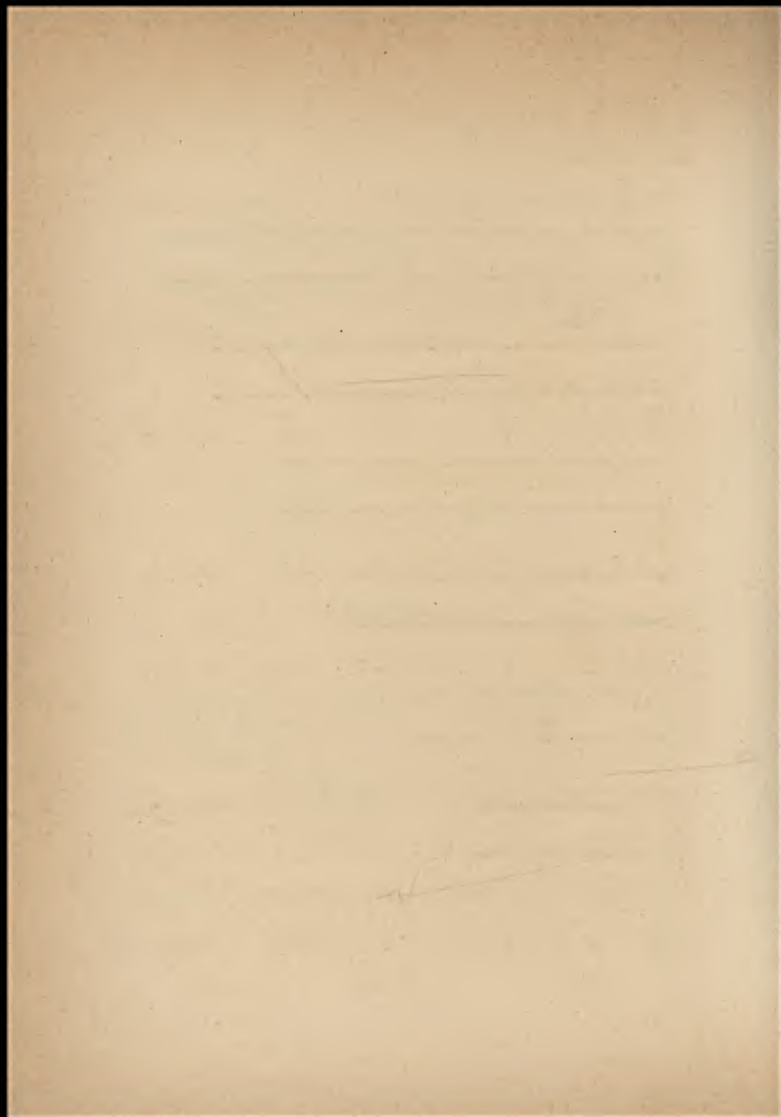
MEDITATIO EODEM

Quarto die facienda, de tribus hominum classibus seu differentijs, ut potissimam partem amplectamur.

Oratio præparatoria ut semper antehac.

PRæludium primum fiat, propositis vice historiarum, tribus hominum classibus distinctis, quarum unaquæq; decem milia Ducatorum, alio, quàm divini cultus et amoris, studio si-

bi parauerit, nunc autem placatam habere de-
um, et salua fieri exoptet, sublato utrunq; no-
xio affectu rerum, utpote salutis impedimento,

Secundum est loci cuiusdam imaginaria con-
structio, in quo videam meipsum, coram Deo
sanctisq; omnibus, cum desiderio, adstantem,
atq; perseverantem, quonam pacto ipsi Deo
placere queam potissimum.

Tertium est, optatae rei petitio, nimirum
gratiae, per quam, id eligam, quod et Deo ac-
ceptissimum, & mihi saluberrimum futurum
sit.

Prima igitur classis, optat quidem acqui-
sitae rei exuere affectum, ut conciliari
Deo possit, sed media, debitaq; adminicula, to-
to vitae tempore non admoet.

97 G iij Secundū

Secunda itidem affectum male ordinatum auferre cupit, sed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum proprium, quàm relicto impedimento, per conduci- biliorem statum ad illum tendere.

Tertia postremo, affectum insincerū volens abijcere, rem ipsam ad tollere, vel tenere æquè parata est, prout ad diuinum cultum commodius fore, vel ex diuino instinctu, vel ex rationis dictamine animaduernerit. Ac interim omnia relinquens integra, illud tantum versat, et in- quirat, nec aliam admittit relinquendæ aut reti- nendæ rei acquisitæ causam, præter rationem ac desiderium diuinæ gloriæ, vt quàm maxi- ma sit.

Colloquia tria subsequuntur, vt nuper facta sunt de vexillis.

Notandum adhuc, quod ubi affectum
sentimus paupertati perfectæ, quæ tum
in Spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit,
aduersantem, et ad diuitias magis inclinantem:
multum confert, ad eum elidendum, petere
ex Deo, licet renitente carne, vt ad pauper-
tatem eiusmodi sectandam nos eligat: seruabi-
mus tamen interea desiderij nostri libertatem,
qua liceat conuenientiore serui-
tio diuino viam in-
vadere.

99

Quinto
G iiii

QVINTA DIE, SEQVE

tur contemplatio de Domini transitu à

Nazareth ad Iordanem flum

inum, deq; eius baptis-

mo. fol.

let tam media nocte, quàm primo
mane. Bis præterea repetetur cir
ca misse ac vesperarum horam.
ante cœnam applicabuntur quin
que sensus. Adhæc quodlibet horum quinque ex
ercitiorum, præcedet oratio præparatoria, cum
tribus præludijs, vt in superioribus de incarna
tione, et natiuitate traditum est. Necnon adiectis
tribus Colloquijs, vt circa classes, vel iuxta
id, quod ibi fuit subnotatum.

EXamen autem particulare à prandio &
cena visitatum, fiet hic, et in sequentibus de
erratis ac negligentijs, quæ circa proprias eius
dici

dici meditationes, et additiones contigerunt.

Sexta deinceps die contemplandum se offert,
quomodo Christus Iesus à flumine Iordanis
petierit desertum, ibique versatus sit. Ser-
uata omnino exercitij diei quintæ, forma. fol.

Septima. Quomodo beatus Andreas, et
alii successiue Christum secuti sunt, vt dice-
tur fol.

Octaua, quomodo sermonem fecit dominus
in monte, octo beatitudinis modos edisserens.
fol.

Nona, quomodo nauigantibus discipulis
se ostendit, ambulans super aquas maris. fol.

Decima, quomodo in Templo docuit, fol.

Vndecima, de Lazari suscitatione, fol.

DVodecima, de gestis in die palmarum. fol.

Notanda hoc loco sunt hæc tria.

PRimo, quòd in hac Secunda hebdomada iuxta temporis facultatem, et utilitatem, personæ sese exercentis, possunt aliquot meditationes vel adijci, ut de mysterijs visitationis, pastorum, circumcisionis, et trium Regum: vel subtrahi ex supra positis, quippæ quæ pro introductione tantum detineantur, ad formandam melius contemplationem.

Secundo, quòd inchoanda est electionum discussio, à contemplatione discessus Christi, ex Nazareth Iordanem versus, vsq; ad eam, quæ fit quinto die, simul comprehendendam.

Tertio, quòd antequàm electionum materiam aggrediamur: ut ad capeffendam Germanam Christi doctrinam, affectum nostrum disponamus,

mus, apprimè iuuat considerare, ac per diem totum reuoluerè, identidem, tres sequentes modos humilitatis: necnon Colloquia dicenda cræbra agitare.

PRImus humilitatis modus hic est, ad salutem necessarius, vt me penitus subdam diuinæ legi obseruandæ: vtq; ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ discrimine obiecto, transgrediar ex deliberato, mandatum vllum diuinum aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo, nos obliget.

SEcundus maioris est perfectionis: vt fixo animo ad diuitias, paupertatem; honorem, ignominiam: breuitatem vitæ ac longitudinem æque sim propensus, vbi æqualis est diuinæ laudis, & salutis meæ occasio. Vtq; nulla vel humanæ quantæcunq; felicitatis, vel propriæ mortis conditione proposita, adducar vnquam, vt culpam, licet venialem tantum, decernam admittere.

Tertius, est modus humilitatis absolutissi-
mæ, ut Priores duos iam adeptus, etiam
si nullo superaddito laus Dei par foret, ad ma-
iorem tamen imitationem Christi, eligam po-
tius cum eo paupere, spreto, et illuso, paupe-
ricæ, contemptum, et insipientiæ titulum am-
plecti: quàm opes, honores, et sapientiæ æsti-
mationem. Porro ad gradum hunc humilia-
tis attingendum, magnum adferet compendium,
triplicis Colloquij præcedentis de vexillis usus,
per quod suppliciter poscamus (si diuinæ pla-
ceat benignitati) ad talem perducì electionem,
sive maior, sive æqualis obsequij mei
erga Deum, & gloriæ diuinæ
pronentius subsit.

PRÆLVDIVM

ad electionem faciendam.

D bene quippiam eligendum, no-
stræ sunt partes: ut oculo pu-
ro ac simplici spectemus, quor-
sum fuerimus creati, nimirum
ad laudem Dei et salutem nostram: quapro-
pter eligenda sunt ea tantum, quæ conducunt
ad dictum finem, cum ubiq; fini medium, non
medio finis habeat subordinari: unde errant,
qui uxorem ducere primitus, aut Ecclesiasti-
cum munus, seu beneficium adipisci, statunt,
atq; ita demum deo postea inservire, videntes
præposterè fine ac medio, nec ad deum ten-
dentes rectè, sed obliquè ipsum, ad peruersa
vota sua pertrahere conantes. Atqui e contra-
rio planè agendum est, proposito primum di-
vino cultu, tanquàm fine nostro, et electo de-
inceps

inceps coniugio, vel sacerdotio, cæterisque rebus
omnibus, quatenus expedit, ad præfixum finem
ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad
medijs quibusuis utendum, aut supersedendum,
nisi habita in primis tam diuinæ laudis, quam
nostræ salutis certa ratione.

INTRODUCTIO

ad eligendarum rerum notitiam, com-
plectens 4. puncta et anno-
tationem vnam.

Primum punctum est. quod res
omnes quæ sub electionem ca-
dunt, necessariò bonæ esse de-
bent, ex seipsis, aut certè non
malæ, nec nisi consonæ institutis orthodoxæ
Matris Ecclesiæ.

Secundum, quod genera duo rerum electioni
quadrant: nam quarundam electio immutabilis
est, ut

est, ut ordinis sacerdotalis, et matrimonij: aliarum verò mutari potest, sicut reddituum ecclesiasticorum, vel secularium, quos recipi et relinqui ex causa; fas est.

Tertium, quòd circa ea, de quibus facta iam sit electio immutabilis, nihil superest eligendum. Sed advertendum est, quòd si quis improvidè, nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare: reliquum est, ubi cum cœperit pœnitere facti, electionis damnum probitate vitæ, et operum solertia pensare, resilire autem nullo pacto decet. quamvis electio istiusmodi non videatur vocatio divina esse, utpote obliqua, atq; inconsulta: qua in re non pauci errant, electionem malam, et obliquam pro divina vocatione reputantes: cum hæc semper para et clara sit, non carnali ullo affectu, vel studio perverso mixta.

Quartum, quòd si quis debito modo et ordine, absq; carnali mundanoq; affectu, quippiam elegit, quod mutari possit: non est cur violet electionem talem, sed potius vt in ea magis ac magis proficiat, adniti, debet.

Notandum autem est, quòd si electio rerum huiusmodi mutabilium, non ita rectè atq; sincerè processerit: eam expedit corrigere, vt fructus vberior, et Deo gratior produci possit.

DE TEMPORE TRIPLICI
ad electiones rectè faciendas
magis opportuno.

Tempus primum erit , quando voluntatem diuina virtus sic impellit , vt omnis dubitatio , imò etiam dubitandi facultas animæ sublata sit , quominus sequatur impulsio- nem talem : sicut legimus beato Paulo , et Ma- theo , & alijs nonnullis , vocante Christo ac- cidisse .

Secundum est , quoties satis clarum comper- tamq̃ sit beneplacitum diuinum , docente id aliquo consolationum , desolationum , vel diuer- sorum spirituum præuio experimento .

Tertium est , quando per animi tranquil-
litatem

litatem aliquis considerato fine; ad quem con-
ditus est (ad dei gloriam scilicet et salutem suam)
eligit certum vite genus, intra Ecclesie catholi-
cæ limites constitutum, per quod ceu medium,
commodius securiusq; ad suum finem tendat.
Porro tranquillitas ea tunc noscitur adesse, quo-
tiescunq; anima nullis agitata varijs Spiritibus,
vires naturales suas liberè exercet. Itaq; ni-
si primi vel secundi temporis beneficio, electio
contingat, superest ad Tertium recur-
sus, duobus modis sequentibus
distinctum.

MODVS PRIOR,

sanæ bonæq; electionis faciendæ,
sex constans punctis.

Vnctum primum, erit, proferre in medium rem deliberandam, vt de officio vel beneficio, acceptandum ne, an potius reijciendum sit. Et ita de cæteris rebus, quæ ad inuitabilem electionem spectant.

Secundum est. Adducto ante oculos, creationis meæ finis, in hoc consistente, vt cum Dei laude saluus fiam: in neutram declinare partem, amplectendæ vel repudiandæ rei controuersæ: quin potius velut in medio quodam interstitio, et æquilibrio subsistere, parato interrim animo, vt in eam ilico partem totus ferar, quam nouero diuinæ gloriæ, et salutis meæ fore aptiorem.

Tertium, obsecrare Dei clementiam, ut dirigatur mentem instruere, et impellere voluntatem, quocumque potius mihi tendendum sit: adhibito nihilo secius, pio, fidelique intellectu mei ratiocinio, per quod apprehensa, et probata Dei voluntate, ad electionem ferar.

Quartum, perpendere quot tandem commoda, vel adminicula, mihi ad finem meum prosequendum accedent, ex tali officio, vel beneficio suscepto: quot rursus ex eodem incommoda et pericula impendent. Præterea, quot per oppositum omissio illo, tam commoda & adminicula, quam discrimina, et damna possim expectare.

Quintum, his præmissis, ratiocinari in utramque partem, et iuxta ipsius rationis dictamen, seposito carnis appetitu omni, electionem concludere.

Sextum. Electione facta ad orandum citò
prosilire, et illam offerre Deo, perfectè
demum, si ei placeat, recipiendam & stabili-
endam.

MODVS POSTERIOR
bene eligendi, in Regulas 4. et ad-
notationem vnā distributus.

Regula prima est. quòd, cum
oporteat per affectum, ex dei
amore cœlitus infusum, fieri ele-
ctionem; eligentem conuenit per-
sentiscere in seipso, quòd quicquid affectionis,
(sive multum sive modicum sit) erga rem ele-
ctam tenet, ex solius Dei amore, & intuitu
proficiatur.

Secunda est. considerare, si quis mihi vir
113 a H i i i micissimus,

micissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius, super electione huiusmodi: quidnam ego illi decernendum maxime, essem consulturus: quo animaduerso, agendum et mihi ducam, ut suaderem alteri.

Tertia. mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quem me male observasse modum, in presenti deliberatione, iuxta hunc igitur, eligendum nunc esse facile intelligam.

Quartam, prospicere non minus, quando pro tribunali. si esset iudicandus, quo me consilio hac in re usum esse vellem, quo agito nunc utar, ut eo tempore magis sum securus.

Adnotandum est postremo, quod hisce regulis quatuor, propter salutem meam, et animi quietem, accurate servatis, debeo iuxta ultimum punctum modi præcedentis, electionem ipsam diffinire, et offerre deo comprobendam.

DE EMENDATIONE

seu reformatione, circa vitæ
statum cuius facienda.

Mprimis illud est aduertendum,
Quod si quis vel matrimonio,
vel officio dignitatis ecclesiasti-
cæ sit adstrictus (de tempora-
lium vero bonorum quantitate, magna an parua
sit non refert) vnde ipsi non vacet, aut parum
libeat circa mutabilium rerum electiones ver-
sari : operæpretium est earum loco metho-
dum ei tradi, seu formulam aliquam, ex qua
vitam suam, et statum proprium possit
emendare.

Debet igitur quisquis eiusmodi conditionem
sortitus est, vt finem creationis, & vitæ
sue rectè statuat, ac sequatur, per exercitia

115 H iiii supra

supra dicta , et electionum modos attendere ,
atq; ruminando sædulo colligere , quam amplam
domum , & familiam , æquum sit se habere ,
quibus eam modis tractare , et administrare con-
ueniat , quibus instruere verbis , et exemplis ,
quantum præterea de possessis facultatibus sum-
ptum facere liceat , in vsus proprios siue dome-
sticos , Quid rursus pauperibus erogare ,
vel impendere pijs operibus deceat , nihil af-
fectando aliud , nec querendo , nisi quod hono-
rem Dei , et salutem suam præstet . Hoc enim
vnusquisq; persuasum habeat , tantum se in stu-
dijs spiritualibus promoturum esse , quantum
ab amore sui ipsius , & commodi pro-
pria affectatione , sese abstra-
xerit .

TER TIA HEBDOMADA.

PRIMA CONTEMPLATIO.

fit media nocte, et continet orationem
præparatoriam; tria præludia,
sex puncta, cum vno
Colloquio.

RATIO præparatoria ea
dem quæ semper.

PRæludium primum, su-
mitur ex historia. Quo modo Christus à Be-
thania, misit Hierosolymam discipulos duos,
ad parandam cœnam, quò et ipse cum reliquis
deinde profectus est: Ibiq; post agni Pas-
chalis esum, et peractam cœnam, pedes lauit
omnibus, et sacrosanctum Corpus, ac sangui-

nem suum largitus est. Postremò, sermonem
ad eos habuit, post discessum Iudæ, ipsum ven
dituri.

SECUNDUM, ex compositione loci, considerando
dictum iter, asperum, aut lene, breue, aut lon
gum, cum cæteris, quæ inesse poterant, circum
stantijs: Deinceps conspiciendo locum cænæ
amplum, vel angustum, vilem vel ornatum,
& consimilia.

TERTIUM, ex optatæ rei petitione, scilicet do
loris, indignationis, et confusionis: eo quòd ob
peccata mea summus omnium dominus, tantis
se tormentis ita obijciat.

PUNCTUM primum erit respicere cænantes,
et aliquid in usum meum adducere.

SECUNDUM eosdem audire, quid loquantur, et
fructū

fructum inde decerpere.

Tertium attendere quid agant, et per omnia proficere.

Quartum advertere quid iam inde Christus pati appetat, et incipiat, iuxta historiam: vade incipiam et ipse, dolorem, maestitiam et fletum mihi excitare: meque affligam similiter in subsequentibus.

Quintum, meditari quo se pacto, abscondens Christi divinitas, adversarios suos, cum valeat, non perdat, sed poenas adeo crudeles, pati sinat humanitatem.

Sextum cogitare cum tota fecit pro peccatis meis, quid agere debeam, aut pati eius causa.

Colloquium ad Christum fiet, terminandum cum Pater noster.

IN Colloquijs est notandum (vt supra ex
parte iam exposuimus) quòd agere conuenit,
et aliquid petere, iuxta præsentis rei rationem,
videlicet, prout sentio in me consolationem, vel
perturbationem : prout virtutem vnā, vel al
teram expeto . Prout in hanc, vel illam par
tem de me statuere intendo . Prout etiam de
re quam contemplor, tristari volo, vel letari.
Deniq; postulandum erit illud, quod circa rem
certam aliquam, maximè desidero : Et vnum
duntaxat Colloquium poterit confici ad Chri
stum dominum : vel triplex, si deuotio insti
get, nempe ad matrem, filium et patrem : si
cut traditum est in contemplatione Secundæ heb
domadæ de tribus classibus cum sequen
te illic annotatione .

SECUNDA CONTEMPLA-

tio in aurora de rebus à Christo post
cœnam, & in horto gestis.

O Ratio præparatoria consueta semper.

PRæludium primum, est iuxta historiam :
Quomodo Iesus Christus, vnà cum vnde-
cim suis apostolis, descendit ex monte Syon,
vbi fuerant cœnati, et transiens per vallem lo-
saphat, relictis ibi ex illis, octo, alijs vero
tribus, in horti parte, seorsum ipse digrediens,
orauit, ad sudorem vsq; sanguineum, iterata iam
ter eadem ad patrem suum ora iōe : Postea
excitis discipulis à somno : prostratis ad solam
vocem, cum Iuda, per osculum prodente ada-
uersarijs, restituta deinceps, quam amputane-
rat Petrus, Malchi auricula : comprehensus tan-
dem est, quasi nefarius, aut latro quispian,

Et per vallem illam, ad Annæ domum primò tractus.

SECUNDUM est pro construendo loco, viam intueri declivem, planam, & arduam: Item hortum certa magnitudine, figura, et habitudine depingendum.

TERTIUM pro voti consecutione, poscere maiorem, plañctum, anxietatem, & cæteras id genus poenas interiores, ut Christo patienti prome, compatiar.

NOTANDA simul hæc quatuor.

PRIMUM quòd post præparatoriam orationem, cum tribus præludijs Secundi huius exercitij, eodem modo, et ordine procedendum est, per puncta, et per Colloquium, ut in præcedente, de cæno, peractum est: Adijciendæ

quoque erunt, circa missæ, et vespæram tempus,
duæ repetitiones super vna, & altera dicta
contemplatione: Ante cœnam verò, applica-
buntur quinque sensus, præmissa ubique oratione
præparatoria, cum tribus præludijs, oblatæ ma-
teriæ congruentibus, quemadmodum in hebdo-
mada Secunda, satis descriptum est.

Secundum, quod habita ætatis, complexionis
corporalis, ac dispositionis totius ratione,
vel quinque, vel pauciora exercitia, diebus sin-
gulis implebuntur.

Tertium, quod in hac Tertia hebdomada,
mutandæ sunt ex parte, additio Secunda
& Sexta, siquidem (quod ad Secundam Spe-
ctat) ubi fuero experrectus, præcogitans quod
tendam, & instantem contemplationem pau-
lulum delibans, interim dum surgo, & accin-
gor, admitar simul ad tristitiam, & dolo-
rem, de tot, ac tantis Christi pœnis, meipsum
acriter

acriter incitare. quoad sextam vero, suffugiam
potius, quam quæram, aut admitiam, iucundas
cogitationes, licet alioqui viles, et sanctas: vt
sunt de resurrectione Christi, et gloria. Pro
quibus in meditanda eius passione, angores ac
pœnas hauriam, ex frequenti eorum recordatio
ne, quæ ab hora suæ natiuitatis, ad exitum
vsq; vitæ huius, ipse perpeffus est.

Quartum, Quodd examē particulare, cir
ca tam exercitiuū, quàm additionum fun
ctionem, fiet ad eundem modum vt in heb
domada præcedente.

In Secunda autem die contemplatio alia suc
cedet noctu transigenda, de gestis in domo An
næ, vt narratur, fol. Sub auroram verò,
de secretis rebus in domo Caiphæ, fol. Deinde
repetitiones, et vsus sensuum, velut prius.

IN Tertia; die contemplabimur per noctem
mediam, quomodo ductus est ad Pilatum Chri-
stus, et quid ibi actum, ut dicetur fol.
Diluculo verò, de ijs quæ gesta sunt, trans-
misso Christo ad Herodem, fol. Sub-
detur repetitionum, et sensuum consuetus vsus.

Die **Q**uarta, meditatio nocturna, per-
curret historiam de reditu ab Herodæ, vsq;
ad mediam partem mysteriorum, quæ apud
Pilatum secuta sunt, reliquam vero partem,
circa lucem primam prosequemur. De repe-
titionibus quoq; et sensibus, pro consuetudine
sit agendum,

Die **Q**uinta, sub noctis medium, de pro-
gressu ipso passionis contemplabimur, à senten-
tia Pilati vsq; ad crucifixionem. Sub auroream
deinceps, ab elevatione crucis, ad Christi vsq;
expirationem, de quibus, fol. Repetito-

nes, et sensuum exercitatio, vt supra.

De Sexta noctu, quomodo mortuus Domi-
nus, sublatus de cruce, et ad monumentum dela-
tus est, fol. primo mane, ex quo sepul-
tus fuit, donec beata Virgo in domum aliquam
se recepit. fol.

De Septima, internoctu et mane, passio-
nem totam reuoluemus. Postea repetitionem,
et sensuum vice, per diem totum considerabi-
mus, quàm licebit frequentissimè, quopacto
sanctissimum Iesu Christi corpus, remanserit
ab anima seiunctum, et vbinam, aut quomodo
sepultum Item quæ fuerit beatæ Mariæ Matris
solitudo, desolatio qualis, & quanta afflictio.
¶ acerbis quoq; discipulorum moeror extiterit.

SVbnotandum est quòd sicut libeat, medi-
tandæ Christi passioni, diutius instare, con-
templationes singulas, debet absoluerè cum pau-
coribus mysterijs: ita vt prima solum com-
prehendat

præbendat cœnam. Secunda, lotionem pedum.

Tertia, Eucharistiæ sanctæ institutionem.

Quarta, Sermonem ibi subsecutum: et sic in
cæteris agendum.

Ad hæc traiecta tota passione, licebit, proxi-
mo post diem iterare eius dimidium, atq; reliquum
postridie: perendiè rursus totam simul.

E contrario vero, si quis malit tempus succide-
re: contempletur de cœna domini per noctem.

De hortoin aurora. de Annæ domo circa mis-
sam. Sub vesp̄as de domo Caiphæ: de præ-
torio Pilati ante cœnam: et ita pergendo, per dies
singulos, diuersa exercitia quinq; implebuntur:
utpote repetitionum, ac sensuum, vsu præter-
misso: transcurfa verò passione, operæpretium
fuerit, eandem simul totam, die unico reuoluere,
sue in vnum tantum exercitium congestam,
sue distributam in plura, prout sibi fore con-
ducibilis ille censuerit.

REGVLAE ALIQVOT

ad victum rectè temperandum,

Prima est, quòd à pane minus abstinendum sit, quàm à reliquis alimentis, cum neq; gulam adeo iritet, nec tentationi æquè obnoxios nos reddat.

Secunda, quòd circa potum, attendenda sit magis abstinencia, quàm circa panem, cautè obseruando, quæ proffit mensura potus, vt sumatur semper: quæ rursus noceat, vt tollatur.

Tertia, quòd circa pulmenta, et edulia potissimum, abstinencia ratio versetur: cum per illa, tum appetitui od peccandum, tum inimico od tentandum, maior subministratur occasio.

temperanda sunt igitur, vitandi excessus causa.
quod fit dupliciter, dum vel cibis grossioribus
vescimur, atq; assuescimus, vel dum parce
delicatis utimur.

Q Varta est, quod quanto plus de con-
ueniente victu sibi quis ademerit (vitato inte-
rim valetudinis aduersæ graui periculo) tanto
celerius mensuram cibi ac potus iustam repe-
riet. tum quia hoc modo, melius se disponens,
et obnixius tendens ad perfectionem, sentiet
interdum quosdam cognitionis internæ radios,
et consolatorios motus sibi cælitus inmissos, ex
quibus facile poterit rationem victus commo-
diorem discernere: tum quoniam si quis ita ab-
stinendo, se deprehenderit viribus imbecilliores
esse, quam ut exercitia ipsa spiritualia, per-
agere commodè valeat, sic facile aduertet, quam
mensuram victus, naturæ necessitas requirat.

Quinta, quòd expedit inter comedendum imaginari, quasi videamus Iesum Christum dominum nostrum vescentem cum suis discipulis, observando quem teneat edendi, bibendi, respiciendi, & loquendi modum, eumq; ad imitandum nobis proponendo. Vsu-ueniet enim, vt occupato magis intellectu, circa meditationem talem, quàm circa corporalem cibum, discamus facilius victum moderari.

Sexta, quòd gratia varietatis, aliæ adhiberi possunt meditationes inter vescendum, vt sunt de sanctorum vita, de pia quapiam doctrina, vel de aliquo spiritali negotio agendo. vnde sic abstracta mente, cibus ipse, & vescendi delectatio, parum sentiatur.

Septima, quòd cauendum sit præcipuè, ne super sumendos cibos, animus quodam modo

totus effundatur, et ne auidē vescamur, aut
festinē, sed appetitui semper dominantes, tum
mensuram victus, tum sumendi modum vna
temperemus.

Octava est. quod plurimum conducit, ad
tollendam cibi potusq; immoderantiam, si an-
te prandium aut cœnam, et quacunq; hora nul-
la esuries sentitur, præuia deliberatione, victum
proximè sumendum, diffiniamus ad mensu-
ram certam, quam deinde nulla vel propria
aviditate, vel instigatione inimici, unquam
excedamus: sed potius vincendæ viriusq;
causa, de illa nonnihil etiam
subducamus.

Quarta

131

III

QVARTA HEBDOMADA.

CONTEMPLATIO PRIMA.

Quomodo Iesus Dominus, post resurrectionem apparuit sanctæ
Matri suæ: vt habetur
infra, fol.

RATIO Præparatoria iuxta morem.

Præludium primum accipitur ab historia. Quomodo postquam expiravit Dominus in cruce, sepulto corpore, sed diuinitate semper sociato, ipse in anima diuinitati quoque continuè vnita, descendit ad inferos, creptisq; inde iustorum animabus, rediens ad sepulchrum, corpus cum anima denuò vniuit,

ac resurgens , demum apparuit beatæ Virgini
Matri suæ viuus , vt piæ ac verissimiliter cre-
dendum est.

Secundum , pro constructione loci , specu-
landum accipiet sepulchri situm , et Beatæ Vir-
ginis domicilium , cuius formam , partes , &
reliquam dispositionem , vt cellulam , et orato-
rium , sigillatim perscrutabimur .

Tertium , continebit gratiam petendam , vt
scilicet immensum Christi ac Matris gaudium ,
participemus .

Punctum Primum , Secundum , ac Ter-
tium , eadem hic erunt , quæ supra in contem-
platione cænæ fuerunt exposita , i . considerare
personas verba , opera .

Quartum verò , erit animaduvertere , quæ
modo

modo Christi diuinitas, passionis et mortis tempore abscondita, palam se faciat in resurrectione, ac tot miraculis deinceps elucescat.

Quintum æstimare quàm prompto copiosq; functus sit dominus, consolandi suos officio: adhibita consolationis, quæ ab amicissimo quopiam præstari potest, similitudine.

Colloquio vno, vel pluribus, iuxta materiam faciendis terminetur contemplatio, cum Pater noster.

Notandum porro quòd in sequentibus contemplationibus, seu exercitijs, recensenda erunt per ordinem, mysteria omnia resurrectionis, ascensionisq;, et quæ sunt intermedia, seruatis ubiq; iisdem formulis, et modis, sicut per totam illam hebdomadam factum est, in quâ
passionis

passionis mysteria contemplati sumus: et iuxta
modum ac exemplum primæ huius de resurre-
ctione Domini, meditationis, formandæ sunt
sequentes omnes, atq; regulandæ, tam in præ-
ludijs (nisi quod hæc rebus sunt accommodan-
da) quàm in punctis quinque et additionibus sin-
gulis. Pari etiam ratione circa repetitiones, et
sensuum operationes, necnon in augendo, mi-
nuendo'ue exercitiorum, secundum mysteria
numero, dirigi poterimus, sicut in prædicta,
meditandæ Christi passionis hebdomada fui-
mus edocti.

SEcundo notandum est, conuenire magis quar-
tæ huic hebdomadæ, quàm præcedentibus, ve
quatuor duntaxat fiant exercitia. Primum post-
quàm mane surreximus. Secundum, circa mis-
sæ tempus, vel paulo ante prandium, prioris
repetitionis loco. Tertium, hora vespæ pro
secunda

secunda repetitione. Quartum, ante cœnam
ad motus sensuum officijs, ad imprimendas for-
tius animæ, contemplationes tres, eo die factas,
signatis obiter, et penitus tractatis partibus,
seu locis illis, in quibus motus animi efficaciores,
maioresq; gustum spirituales senserimus.

Tertio, quod quanuis ei qui exercitatur.
certus præscribatur numerus punctorum, pu-
ta ternarius, aut quaternarius, liberum tamen ipsi
erit in plura vel pauciora puncta redigere con-
templationem, prout commodius se habere ex-
pertus fuerit. qua in re magnopere iuuabit,
ante ingressum exercitiij, tractanda puncta
comminisci, et numero certo præfinire.

Quarto deniq; notandum est, quod per
quartam hanc hebdomadam, variari debent
Secunda, Sexta, Septima, et Decima additio-
nes.

nes. In Secunda, quidem : vt dum euigilo,
repente mihi ponam ob oculos, statutam con-
templationem, et de gaudio Domini, cum suis,
studeam et ipse exilarescere. In Sexta,
vero, vt memoriae meae obijciam ea, quæ læ-
titiâ spiritualem cient: vt cogitatio de gloria.
In Septima, vt lucis et cæli vtar commoditate,
quæ sese offeret: puta per tempus vernum,
herbarum virentium et florum aspectu, aut
aprici loci amenitate: per hiemem verò solis
vel ignis opportuno calore, et ita de cæteris
corporis atq; animi oblectationibus congruis,
per quas Creatori et Redemptori meo, con-
gaudere queam. In Decima, vt loco pœniten-
tiæ, temperantia et mediocritate victus conten-
tus sim, nisi quo tempore ieiunium, vel ab-
stinentiam Ecclesia indixit; cuius præceptis
semper obtemperandum est, nisi
iustum adsit impedimentum.

CONTEMPLATIO AD

amorem Spiritualem in nobis
excitandum.

Primis duo notanda sunt. Pri-
mum quòd amor ipse ab operi-
bus magis quàm à verbis pen-
det. Secundum, quòd consistit a-
mor in mutua facultatum, rerum & operum
communicatione, puta scientiæ diuitiarum, hono-
ris et boni cuiuscunq;.

O Ratio præmittitur ex more.

PRæludium primum est, vt coram domino,
angelis sanctisq; omnibus, mihi propitijs, stare
me videam.

Secundum vt gratiam Dei efflagitem, per
quàm beneficiorum eius, in me collatorum ma-
gnitudinem perspicuens, ad amorem, cultum,
et seruitium ipsius, totum me impendam.

PVnctum primum sit, reuocare in memo-

riam beneficia creationis, ac redemptionis: dona
itaque particularia, seu priuata enumerare, et
cum intimo affectu perpendere, quantum mea
causa benignissimus dominus egerit, atque pertule
rit, quantum mihi elargitus sit, de thesauris suis.
quodque iuxta diuinum suum decretum, et bene-
placitum, seipsum mihi quantum potest, donare
velit. Quibus optimè inspectis vertar ad meip-
sum, et disquiram mecum, quæ meæ sint partes,
et quid æquum iustumque sit, ut diuinæ offeram,
et exhibeam maiestati: haud sanè dubium, quin
mea omnia offerre debeam, ac meipsum, cū sum-
mo affectu, et verbis huiusmodi, vel similibus.
SVscipe Domine vniuersam meam liberta-
tem. Accipe memoriam, intellectum, atque
voluntatem omnem. Quicquid habeo, vel
possideo, mihi largitus es: id tibi totum re-
stituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gu-
bernandam. Amorem tuum solum, cum
gratia

gratia tua, mihi dones: & diues sum satis &
nec aliud quicquàm ultrà posco.

Secundum erit speculari deum, in singulis
existentem creaturis suis, et elementis quidem
dantem ut sint, plantis verò, ut per vege-
tationem quoque uiuant. Animalibus insuper,
ut sentiant. hominibus postremo, ut simul
etiam intelligant, inter quos accepi & ipse,
vniuersa hæc beneficia, esse, viuere, sentire,
ac intelligere, meque templum quodam suum
efficere voluit, ad imaginem suam et simili-
tudinem creatum. Ex quorum omnium ad-
miracione, reflexus in meipsum, agam ut in
primo puncto, vel melius siquid occurrerit,
id quod in punctis etiam sequentibus, erit fa-
ctitandum.

Tertium est, considerare eundem deum, ac
dominū,

dominum, propter me, in creaturis suis operantem, et laborantem quodam modo, quatenus dat ipsis, conseruatq; id quod sunt, habent, possunt, atq; agunt: quæ omnia, vt supra, in mei considerationem reflectenda erunt.

Quartum prospicere, quo pacto munerâ, et bona omnia cœlitus descendunt. vt sunt potentia, iustitia, bonitas, scientia, et alia quælibet humana perfectio, terminis quibusdam certis circumscripta, quæ ab infinito illo, totius boni thesauro, sicut lumen à sole, et ex fonte aqua, deriuantur. Addenda superest reflexio prædicta, in mei circumspectionem.

Colloquium etiam in fine fiet, terminandum cum Pater noster.

MODI TRES ORANDI.

Primus orandi modus, deducen-
dus est ex mandatis, ex pecca-
tis septem mortalibus, ex tri-
bus animæ potentijs, et ex quin-
que sensibus consideratis: unde non tam ha-
bet orationis formam, quàm exercitij cuiusdam
spiritualis, per quod et anima iuuatur, et ora-
tio Deo redditur acceptior. Præter itaq; quàm
hoc orem modo, iuxta illud quod tertiæ addi-
tioni æquipollet, sedebo vel deambulabo pau-
lis per C prout ad animæ quietem facere videro
pensitans apud me quò mihi accedendum sit,
et quid faciendum. Hoc idem additionis genus
ad omnem orandi modum præmitti debet.

O Ratio præparatoria gratiæ, contineat po-
stulationem, vt mihi detur agnoscere, quicquid
deliquero

deliquero, aduersus decalogi præcepta, meq̃ in
posterum emendare, intellectis illis exactius,
et (vt par est) ad Dei gloriam & salutem
meam solito cautius obseruatis.

PRimo ergo, mandatum quodlibet, ordine
discutiam, attendens quo pacto seruauerim il
lud, aut violauerim, deq̃ succurrentibus in me
moriā delictis, veniam præcabor. recitando
semel Pater noster. Porro in excutiendis
singulis præceptis, satis fuerit insumi spatium
temporis, quo ter posset oratio dominica percur
ri, Notandum tamen, quòd circa præceptum,
cuius præuicatio rarior nobis accideret, mi
nus immorandum esset, at eò amplius, quò
lapsus fuerit ex assuetudine frequentior: idq̃
similiter circa mortalia peccata, sit præstandū.

Completo de præceptis singulis discursu,

post mei accusationem, et gratiæ implorationē,
ut ea vigilantius deinceps custodiam, Colloquiū
dirigam ad deum iuxta rei occasionem.

Secundo, similem orationis modum prosequemur, circa mortalia peccata, post additionem et præparatoriam orationem, sicut fecimus in præceptis, nihil enim utrobique varium occurrit, nisi quod ad materiam attinet, cum præcepta quidem seruanda sint, peccata vero deuitanda. Cætera eadem sunt. fietq; itidem Colloquium.

Sciendum est, peccatorum vitiorumq; notitiam, inuari per contrariorum actum, & habituum considerationem. quapropter per gratiam diuinam et piam quanlibet exercitationem, laborandum est vnicuiq; ut virtutes sibi paret, mortalibus peccatis septem oppositas.

Tertio, circa tres animæ potentias, idem sequitur progressus, per additionem, orationem, et discussionem singularum, cum Colloquio ad finem, faciendus.

Quarto circa quinque sensus corporis nulla re mutata præter materiam. Vbi subnotandum est, quod, si quis optet in sensuum suorum usu, Christum imitari, debet in oratione præparatoria, seipsum super hoc, deo commendare, factæque sensuum singulorum examinationi, dominicam orationem subijcere, si vero similem affectet, beatæ Virginis Mariæ imitationem, ei se commendet tanquam à filio id impetraturæ, et salutationem angelicam, dum sensus excutit, idem recitet.

SECUNDVS ORANDI

modus ex vocum orationis singularum,
perpensa significatione.

Aditio eadem quæ superius it
præula.

ORatio præparatoria per-
sonæ congruet, ad quam dirigitur.

Secundus orandi modus est, ut flexis genibus
vel sedendo (pro habitudine corporis, et animi
deuotione) oculis vel clausis, vel defixis in par-
tem vnā, neque huc et illuc motis, præcationem
dominicam à principio recitemus, et in prima
voce, quæ est, pater, meditationis figamus pe-
dem, quando circa eam variæ nobis signifi-
cationes, similitudines, spirituales gustus, et aliæ
commotiones deuotæ incident: et ita deinceps per
singula, eiusdem, vel alterius orationis verba,
facilitabimus.

REGVLAE TRES.

circa hæc seruandæ.

Rima, vt in tali præcationis cuiuslibet ruminatione, horæ spatium insumamus, quo expleto Ave Maria. Credo. Anima Christi, & Salve Regina, Semel, iuxta communem morem, vel mente sola, vel etiam voce percurrantur.

Secunda est, quòd si orantibus hoc modo nobis, in vna voce, vel duabus, meditatio affluat. et interna simul delectatio, postponenda erit transcurrendi cura, licet hora tota prætereat, elapsa, reliquum orationis cursim recitetur.

Tertia, vt quando ita contigerit, meditando voci vni, aut paucalis, horam impendisse, postmodum recitatio breuiter eo, quòd

excussam fuit, ad sequentis verbi considera-
tionem pergamus.

POST excussam vero ad hunc modum. do-
minicam præcationem totam, Succedet salu-
tatio angelica, deinde alia, atq; alia oratio, vt
sine interruptione, hæc orandi exercitatio pro-
cedat.

Adbæc oratione qualibet sic completa, perso-
nam illam, ad quam pertinebat, paucis com-
pellabimus, virtutem aliquam, aut
gratiam petentes, qua ma-
xime indigere nos
senserimus,

148

Tertius

TERTIVS ORANDI

modus per quandam vocum & tem-
porum commensurationem.

Aditio ab utraq; superiore ni-
hil differt.

O Ratio præparatoria fit
et sicut in Secundo modo.

Tertius hic orandi modus in eo consistit,
ut inter singulas respirandi vices, singula do-
minicæ, alteriusve orationis, verba transmitta-
mus, expensa interim, vel significatione pro-
latae vocis, vel personæ, ad quam oratio spe-
ctat, dignitate, vel mea ipsius vilitate, vel, v-
triusq; postremo differentia. Eodem proceden-
dum modo, in verbis reliquis. Addendæ quoq;
orationes supra memoratæ. Ave, Credo, etc.

REGVLAE DVAE,

huc Spectantes.

PRior, vt finita iuxta hunc orandi modum
præcatione dominica, sumatur alijs diebus, vel
horis, angelica salutatio, simili respirationum
intervallo tractanda, cum alijs orationibus, vsq[ue]
tato more recitandis.

Posterior. vt qui hunc orandi modum exer-
cere cupit, diutius, ad eum applicet præca-
tiones omnes, supra dictas, aut earum par-
tes, & paria anhelituum, ac vocum
interstitia obseruet.

VITAE DOMINI
NOSTRI IESV
CHRISTI,
MYSTERIA.

Otandum est primitus, omnia
sequētium mysteriorum verba,
quæ includuntur parenthesi, ex
ipsis Euangelijs de prompta es
se, non item cætera. Adhæc, in vnoquoq; my
sterio; semper aut ferè, poni puncta tria, ve
expeditior sit contemplatio, quò est distinctior.

DE ANNUNTIATA BEATÆ
Mariæ virginis Christi incarnatione,
de qua lucæ primo,

Primo. quomodo Angelus Gabriel, Bea
tā virginem salutans, diuini verbi conceptionem
et nuntiauit. C Ingressus angelus ad eam dixit.

Aue Maria gratia plena etc. Ecce concipies in
vtero, & paries filium etc.)

Secundo confirmat Angelus id quod præ-
dixerat, adducto exemplo de Sancti Io-
annis Baptistæ conceptione admiranda (&
ecce Helisabeth cognata tua, et ipsa concepit
filium in senectute sua etc.) Tertio respon-
dit Angelo Virgo sancta (ecce ancilla domini
fiat mihi secundum verbum tuum.)

DE MARIA, ELISABETH

Cognatam suam visitante, vt habetur

Luc. primo.

Primo quomodo inuisit Maria
Elisabeth, ac S. Ioannes, in
vtero existens, sensit Mariæ
salutationem, et gessit (cum
audisset salutationem Mariæ Elisabeth, exul-

tauit infans in vtero, Et repleta est Spiritu
sancto Elisabeth, et exclamavit voce magna,
et dixit, Benedicta tu inter mulieres, et bene
dictus fructus ventris tui) Secundo, Beata
Virgo in hoc canticum prae laetitia prorupit
(Magnificat anima mea dominum etc.) Ter-
tio. (mansit Maria cum illa quasi mensibus
tribus, et reuersa est in domum suam,)

DE CHRISTINA- TIVITATE

Luc. Secundo.

Rimo, Beata Maria cum Io-
seph sponso suo è Nazareth,
proficiscitur Bethlehem (Ascen-
dit Ioseph à Galilæa, in Beth-
lehem, vt profiteretur cum Maria vxore sua
prægnante.)

Secundo (peperit filium suum primogeni-
tum, et inuoluit eum pannis, et reclinavit
in præsepio) Tertio, eo tempore (facta est
multitudo militiæ cælestis laudantium deum,
et dicentium. Gloria in excelsis etc.)

DE PASTORIBVS

Luc. Secundo.

Primo, pastoribus reuelatur Chri-
sti natiuitas per Angelum (An-
nuntio vobis gaudium magnum,
quia hodie natus est vobis Saluator mundi etc.)
Secundo, pastores properāt in Bethlehem (Ve-
nerunt festinantes, et inuenerunt Mariam, et
Ioseph, et infantem positum in præsepio)
Tertio (Reuersi sunt pastores laudantes et glo-
rificantes Deum.)

DE CIRCUNCISIONE,

ibidem.

Primo circumcissus est Puer.
Secundo (Vocatum est nomen eius
Iesus, quod vocatum est ab an-
gelo, priusquam in utero conce-
peretur.) Tertio redditus est Matri suae puer,
quae illi compatiebatur, de sanguinis
visa effusione.

DE III. MAGIS REGI- bus. Math. Secundo.

Primo, tres magi reges ad puerum Iesum ado-
randum, venerunt, stellam duce, ita attestantes. (Vi-
dimus Stellam eius in oriente, et venimus adora-
re eum) Secundo (procidentes adorauerunt
eum, et obtulerunt ei munera aurum, ibus,

et myrrham) Tertio (responso accepto in som-
nis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam
reuerſi ſunt in regionem ſuam :)

DE PURIFICATIONE

Beatæ Virginis, et pueri Ieſu præſen-
tatione, Luc . Secundo.

PRimo, Detulerunt puerum in templum,
vi præſentarent eum Deo, tanquàm primo-
genitū, offerentes pro eo conſuetū munus (par-
turturū, aut duos pullos collūbarum) Secūdo, Si-
meon veniens eadem hora, in templum (ac-
cepit eum in vlnas ſuas, et benedixit Deum,
et dixit, Nunc dimittis ſeruum tuum domine
etc.) Tertio (Anna ſuperueniens conſiteba-
tur domino, et loquebatur de illo omnibus, qui
expectabant redemptionem iſrael.)

DE FUGA IN AEGIPTVM.

Math. Secundo.

Rimo, Volens Herodes, puerum Iesum interficere, occidit fecit innocentes: præmonito Ioseph per Angelum, vt in Aegyptum profugeret. (Surge & accipe puerum cum Maria Matre eius et fuge in Aegyptum) Secundo, Iter corripuit Ioseph Aegyptum verus. (qui nocte consurgens, discescit in Aegyptum). Tertio (& stetit ibi, vsq; ad obitum Herodis)

157

L

De reditu

DE REDITV AB AEGIPTO

Math. secundo.

Rimo. Admonetur Ioseph ab An-
P gelo, vt in terram israel reuerta-
tur. (Surge et accipe puerum et
Matrem eius, & vade in terram israel.)
Secundo (Surgens venit in terram israel)
Tertio, Eò quòd regnabat Archelaus, filius
Herodis in Iudæa, recessit in Nazareth.

DE VITA DOMINI AB

anno ætatis sue xii. vsq; ad
xxx. Luc. secundo.

Rimo. quomodo subditus erat, et
P obediens parentibus.
Secundo (Proficiebat sapientia,
ætate & gratia,)

158

Tertio

Tertio, videtur fabrilem artem exercuisse,
cum dicat, sanctus Marcbus cap. sexto non-
ne hic est faber ille ?)

DE ASCENSU IN TEM-
plum anno duodecimo, Luc.
Secundo.

Rimo, natus IESVS annos xii.
P. è Nazaret, profectus est Hiero-
solyman. Secundo, remansit il-
lic nescijs parentibus. Tertio, post triduum,
inuenerunt eum in templo, sedentem inter do-
ctores: & ipse illis causam moræ percontan-
tibus, respondit (An nesciebatis
quia in ijs quæ patris mei sunt,
oportet me esse ?)

159

L ii

De baptismo

DE BAPTISMO

eius . Math . Tertio .

Primo Matri valedicens, è Na-
zareth , ad Iordanis flumen
se contulit , vbi tunc Ioannes
baptizabat . Secundo baptiza-
tus est a Ioanne , excusante se primum de indi-
gnitate , sed compulso his verbis . (Sine mo-
do , Sic enim decet nos implere omnem iusti-
tiam) Tertio descendit Spiritus sanctus super
eum . & vox de cælo sic attestans
(hic est filius meus dilectus ,
in quo mihi complacui .)

DE TENTATIONE
CHRISTI.

Luc. quarto, & Math. quarto.

Primo, post baptismum seces-
sit in desertum Christus, &
ibi per dies 40. & totidem
noctes, ieiunavit. Secundo
ter ab inimico tentatus est (accedens tentator
dixit ei si tu es filius Dei, die vi lapides
isti panes fiant. Mitte te deorsum. Omnia
hæc dabo tibi si cadens adoraueris me.) Ter
tio, (Accesserunt Angeli,
& ministrabant ei.)

DE APOSTOLORVM

vocatione .

Primo, videntur, sancti, Petrus, et
Andreas, fuisse ter vocati. Pri-
mum ad solam quandam Christi
notitiam, Ioan. primo. Deinde ad sequelam
solum temporaneam, cum animo reuertendi ad
piscationem. Luc. quinto. Vltimo, ad perpetu-
am sequelam. Math. quarto. Et Marc. pri-
mo. Secundo, vocauit filios Zebedæi Math.
quarto. Et Philippum, Ioan. primo. Et Math.
Math. nono. Tertio. Vocati sunt reliqui licet
de quorundam vocatione, & de ordine vocatio-
num, expressa mentio non fiat in Euangelio.

Tria hic expendenda sunt. Primum, quo-
modo erant apostoli abiectæ conditionis. Se-
cundo, ad quantam fuerint dignitatem, et quam
suauiter

suauiter vocati. Tertium quibus gratia do-
nis supra omnes veteris testamenti patres, no-
uissimos sanctos, enecti sint.

DE PRIMO CHRISTI

miraculo facto in nuptijs,

Ioan. octauo,

Primo, Inuitatus fuit Christus cum
discipulis suis ad nuptias, Secun-
do, deficere vinum mater comino-
ruit, (Vinum non habent) Et ministris di-
xit (Quodcumque dixerit vobis facite) Ter-
tio, aquam in vinum Dominus conuertit (Et
manifestauit gloriam suam, & crediderunt in
eum discipuli eius.)

163 L iiii De fugatis.

DE FUGATIS E TEMPLO

negotiatoribus prima vice.

Ioan. Secundo.

Primo eiecit de templo vendentes illic et ementes, facto ex funiculis flagello. Secundo nummulariorum subuersis mensis, pecunias effudit. Tertio vendentibus columbas, mansuetè inquit: (auferte ista hinc et nolite facere domum meam, domum negotiationis.)

DE SERMONE CHRISTI,

habito in monte. Matb. quinto.

Primo ad dilectos suos discipulos, octo Christus beatitudinis genera exposuit. (beati pauperes spiritu, mites, misericordes, qui lugent
164 qui esuriunt et

qui esuriunt, et sitiunt iustitiam, qui sunt mundo
corde, pacifici, & qui persecutionem patiun-
tur) Secundo eos exhortatur, ut acceptis
donis seu talentis, utantur rectè. (Sic luceat
lux vestra coram hominibus, ut videant ope-
ra vestra bona, & glorificent patrem ve-
strum, qui in cælis est) Tertio ostendit
non soluere se legem, sed implere, explicatis
præceptis de vitando homicidio, furto, forni-
catione, periurio. Et de diligendis quoq; ini-
micis. (ego autem dico vobis, dili-
gite inimicos vestros: benefa-
cite ijs, qui oderunt vos.)

DE SEDATA MARIS TEM

pestate. Math. octavo.

Rimo, dormiente CHRISTO

Proorta est in mari vehemens tempe-
ras. Secundo, excitarunt à som-
no eum terribi discipuli, quos de fidei leuitate ar-
guit (Quid timidi estis modice fidei?)
Tertio, ventis & mari præcepit vt conquiesce-
rent, & facta est statim tranquillitas: vnde
obstupentes homines dicebant (Quis est hic,
quia venti et mare obediunt ei?)

DE AMBVLATIONE SV-

per aquas. Math. xiiii.

Rimo. Cum in monte adhuc esset
PChristus, discipulis in nauiculam
abire iussis, & dimissa turba, re-
mansit

mansit ad orandum solus.

Secundo, cum ageretur noctu nautica, eò ipse venit, ambulans super aquas, unde perterriti discipuli, phantasma esse iudicabant. Tertio postquam dixerat ad eos (Ego sum, nolite timere) Sanctus Petrus accedendi petijt facultatem, & gradiendo super aquas, ob subortum metum mergi cepit, quem increpans dominus de modica fide, nauticam intravit, & cessavit ventus.

DE MISSIS AD PRAE-
dicandum Apostolis. Math.
decimo.

Primo, Discipulis IESVS conuocatis, dedit potestatem eijciendi demonia ex hominibus, & omne morborum genus sanandi.

167

Secundo.

Secundo prudentiam eos docuit, et patientiam.
(Ecce ego mitto vos tanquam agnos in medi-
um luporum, Estote ergo prudentes sicut
serpentes, & simplices sicut columbæ)
Tertio profectionis exponit modum (nolite pos-
sidere aurum nec argentum: quod gratis acce-
pistis gratis date) Adhæc materiam prædi-
cationis expressit (euntes prædicate, dicentes
quia ecce appropinquavit regnum cælorum:)

DE CONVERSIONE

Magdalene Luc. Ca. septimo.

Primo: CHRISTO accu-
p bente mensæ in Pharisei domo in-
gressa est mulier, quæ fuerat in Ci-
uitate peccatrix (siue Maria Magdalena, so-
ror Marthæ fuerit, siue alia) deferens alaba-
strinum

strinum vas, unguento plenum. Secundo
stans retrò cœpit pedes eius rigare lachrimis
et capillis suis abstergere, deosculari, et unge
re. Tertio criminatam eam à pharisæo,
defendit Christus, et ad ipsum ait (Remit
tuntur ei peccata multa, quia dilexit mul
tum) Et ad ipsam deinceps (Fides tua te
saluam fecit, vade in pace)

DE QVINQVE MILIVM

hominū refectiōe math. xiiii.

Rimo rogabant IESVM di
P scipuli vt dimitteret adstantes tur
bas. Secundo ipse afferri iussit,
quos habebant panes, eosq̃ præmissa benedi
ctiōe frangens, discipulis porrexit, turbis ho
minum discumbere iussis, apponendos. Ter
tio. (Come

No. (Comederunt et saturati sunt, et superaverunt Cophini duodecim)

DE TRANSFIGURATIONE
CHRISTI, MATH.

XVII.

Rimo, assumptis IESVS, charis
P sumis tribus discipulis, Petro, Io-
anne, et Iacobo, transfiguratus est,
et facies eius resplenduit sicut sol, et vestimen-
ta eius alba facta sunt, sicut nix. Secundo, lo-
quebatur cum Mosæ et Helia. Tertio, rogante
Petro, ut fierent ibi tria tabernacula, insonuit
vox de cælo (Hic est filius meus dilectus, ip-
sam audite) Unde consternati discipuli, proni
collapsi sunt, quos tangendo Christus dixit. Sur-
gite et nolite timere: nemini dixeritis visionem
hanc, donec filius hominis à mortuis resurgat.)

DE LAZARI SVSCITA-

tione . Ioan. vndecimo .

Rimo. Audito **CHRISTVS**
P nuntio de Lazari ægrotatione; per
biduum substitit, vt euidentius fo-
ret miraculum . Secundo, ante quàm suscitet,
mortuum, vtriusq; sororis fidem extimulat .
(Ego sum resurrectio & vita : qui credit in
me, etiam si mortuus fuerit, viuët) Tertio
collachrimatus, ac precatus prius, suscitauit
illum : fuit autem, quo vsus est, susci-
tandi modus, per mandatum .
Lazare veni foras .)

DE CAENA APVD

Bethaniam Math. xxvi.

Rimo cenabat CHRISTVS
P in domo Simonis leprosi, et pariter
LaZarus. Secundo effudit
Maria unguentum super caput eius. Ter-
tio obmurmurat Iudas (Vt quid perditio hæc?)
Denuò verò excusat CHRISTVS Mag-
dalenam (Quid molesti estis huic mulieri?
bonum opus operata est in me.)

DE DIE PALMARVM.

Math. xxi.

Rimo præcepit Dominus adduci
P asinam, et pullum. (Soluite eos
et adducite ad me, et si quis aliquid
vobis

vobis dixerit, dicite quia dominus his opus ha-
bet, et statim dimittet eos } Secundo, asinam
conscendit, apostolorum vestibus instratam.
Tertio. Excepturus cum populus, cum veni-
ret obviam, vestimentis suis, et ramis arborum
sternebat viam, et canebat. (Osanna. id est
salva nos. fili David. Benedictus qui venit
in nomine domini. Osanna in excelsis).

DE PRAEDICATIONE

in templo. Luc. xix.

Rimo, docebat quotidie in templo.

P Secundo, finita praedicatione in Be-
thaniam redibat, nemine apud Hieru-
solyman, ipsum excipiente.

173

M De

DE CAENA VLTIMA.

Matth. xxvi. et Ioan. decimotertio.

Rimo, comedit cum discipulis paschalem agnum, eosq; de imminente sua morte præmonuit. (amen dico vobis, quia vnus vestrum me traditurus est) Secundo, lauit eorum, Iudæ quoq; ipsius pedes : Incipiens à Petro, qui ad maiestatem Christi, et indignitatem suam respiciens, sese opponebat. (Domine tu mihi lauas pedes :) Ignarus scilicet præberi a domino exemplum humilitatis, ita postea declarante. (Exemplum dedi vobis, vt sicut ego feci, ita et vos faciatis) Tertio, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum instituit, in signum summæ dilectionis, his verbis vtens. (Accipite et comedite etc.) Expleta autem cæna, Iudas ad vendendum illum egressus est.

DE MYSTERIIS POST

cœnam et in horto gestis. Math.

vigesimo festo, et Marc.

decimo quinto.

Primo, peracta cœna, et hymno dicto, profectus est Christus ad oliueti montem, cum discipulis suis vndecim, metu plenis: et octo remanere iussit Gethsemani (Sede te hic, donec vadam illuc, et orem.) Secundo ductis secum tribus, Petro, Iacobo, et Ioanne, oravit ter dicens (Pater, si fieri potest transeat à me calix iste. Veruntamen non mea voluntas fiat, sed tua.) Et in agonia existens prolixius orabat. Tertio, cum eò timoris redigi se passus fuisset, ut diceret (Tristis est anima mea usque ad mortem) Etiam sanguinem sudavit copiosum teste Luca. (Factus est sudor eius, si-

cut guttæ sanguinis decurrentis in terram .)
Vnde conijcere licet vestimenta eius iam tum
fuisse madefacta cruore .

DE COMPREHENSIONE
CHRISTI, & translatione ad
Annæ domum . Math. xxvi.
Luc. xxii. et Marc. xv.

Primo , permisit se dominus osculo
à Iuda tradi , & quasi latronem
comprehendi . (Tanquàm ad la-
tronem existis comprehendere me , quotidie
apud vos eram , docens in templo , et non me
tenuistis) Ipsosq; interrogante (Quem quæ-
ritis ?) Corruerunt in terram , inimici omnes.
Secundo , seruum Pontificis percutienti Petro ait.
(Mitte gladium tuum in vaginam) Et sanauit
seruum.

seruum, Tertio captus, et à discipulis relictus,
ad Annæ domum pertrahitur, vbi à Petro,
Paulopoſt ſecuto, ſemel negatus eſt. Et ala-
pam accepit à miniſtro quodam obijciente (ſic
reſponſes pontifici:)

DE GESTIS POSTEA IN

domo Caiphæ. Math. xxvi.

Primo, abducitur ligatus Chriſtus, ab
Anna, in domum Caiphæ, vbi
Petrus ruruſum eum bis negauit, atq;
reſpiciente ipſum domino (Egreſſus foras
fleuit amarè) Secundo, permanſit ligatus,
tota illa nocte. Tertio, circumſtantes eum
ſatellites illudebant, vexabant, et velata facie
colaphis cædebant, interrogantes (Prophe-
ta nobis quis eſt qui te percuſit) Ac modis
alijs blaſphemabant.

177 M iii De Chriſti

DE CHRISTI APVD PILA

tum accusatione. Math. vigesimo sexto.

Luc. vigesimo secundo, et Marc.
decimo quinto.

Rimo. Traducitur deinceps ad Pi
P latum CHRISTVS, et co-
ram eo à Iudæis, calumniosè ac-
cusatur. (Hunc inuenimus subuertentem gen-
tem nostram, & prohibentem dare tributa
Cæsari.) Secundo, eo semel atq; iterum
examinato retulit Pilatus. (Ego nullam in
eo inuenio causam) Tertio. Barabbæ la-
tronis, quàm CHRISTI IESV libe-
rationem, malle se Iudæi proclama-
runt (Non hunc sed Ba-
rabbam.)

DE TRANSMISSE CHRI-
STO ad Herodem. Ibidem.

Rimo. Transmisit Pilatus Chri-
stum ad Herodem, æstimans quod
esset Galilæus. Secundo. Herodi
poscenti curiosa, nihil penitus respondit, licet
à ludæis validè accusaretur. Tertio, ab He-
rode cum suo exercitu spreus fuit, atq; veste
alba indutus,

DE REVERSIONE AB HE-
rode ad Pilatum. Math. xxvi. Luc.
xxii. Marc. xv. et Ioan. xix.

Rimo. Christum remisit ad Pila-
tum Herodes, et ambo ea ipsa die,
cum prius inimici essent, sibi inimi-
cem reconciliati sunt. Secundo, IESVM
flagellis cædi iussit Pilatus: milites eundem
179 M iiii spinis

Spinis coronarunt, atq; purpura induerunt,
deinde iridentes dicebant (Salve Rex Iu-
dæorum) Et colaphos simul impingebant.
Tertio. Ita coronatum Spinis, & purpura in-
dutum eduxit in propatulum Pilatus, & ait
(Ecce homo) Pontifices vero conclamabant.
(Crucifige, crucifige eum).

DE CONDEMNATIONE

et crucifixione IESV CHRISTI

Ioan. decimonono.

Primo, sedens pro tribunali Pilatus,
P Christum iudicavit, et tradidit cru-
cifigendum, posteaquàm negantes
eum Iudæi suum Regem esse, dixerunt (Non
habemus Regem nisi Cæsarem) Secundo,
baiulavit Christus crucem suam, donec ob-
vium

rium defectum, Simon quidam Cyrenæus il-
lam post eum ferre compulsus est. Ter-
tio. Inter duos latrones crucifixus fuit adscri-
pto titulo (Iesus Nazarenus Rex Iudæorum)

DE MYSTERIIS IN CRU-

ce factis, Ioan. decimonono.

Primo, blasphemias pertulit in cru-
ce (Vah qui destruis templum
Dei) Et diuisa sunt vestimenta
eius, Secundo. Effatus est Dñs in cruce verba
septem. Orans videlicet pro crucifigentibus, la-
troni parcens, Matrem et Ioannem, sibi mu-
tuo commendans. exclamans (Sitio) Quan-
do aceto eum potauerunt, & deinde se a pa-
tre dicens derelictum. postea (Consumma-
tum est) Ac postremo (Pater in manus tuas
commendo

commendo Spiritum meum) Tertio . Sol ob-
scuratus est ipso expirante , & Petre scisse
sunt . aperta quoq; monumenta . et velum tem-
pli à summo ad infimam vsq; partem scissum .
& latus lancea confossum aquam & sangui-
nem effudit .

DE MYSTERIO SEPULTV
ræ Ibidem.

Primo , de Cruce sublatus est mor-
uus Dominus per Ioseph , atq;
Nicodemum , in conspectu ipso
Matris afflictissimæ . Secundo , delatum
est ad sepulchrum corpus , vinctum et inclu-
sum . Tertio , adhibiti sunt inibi custodes .

DE CHRISTI RESURRE-

ctione et apparitione prima.

Primùm, apparuit Dominus Ma-
tri suæ, postquàm resurrexit,
cum dicat scriptura quòd apparuit
multis. Licet enim nominatim illam non ex-
primat, id nobis tamen relinquit pro certo, tan-
quàm intellectum habentibus: ne aliqui iure
audiamus illud. Adhuc & vos sine intel-
lectu estis:

DE SECUNDA APPA-

ritione Marc. decimosexto.

Rimo. Summo mane ad Mo-
numentum profectæ sunt Ma-
ria Magdalena, Iacobi, &
Salome. Inter se dicentes,

(Quis reuoluet nobis lapidem, ab ostio monumenti?). Secundo, viderunt lapidem reuolutum, & angeli dictum audierunt (Iesum queritis Nazarenum? Surrexit, non est hic.) Tertio, apparuit Mariæ Magdalenaë, quæ alijs, digressis, iuxta sepulchrum restiterat.

DE APPARITIONE TER

tia. Math. vltimo.

Rimo, Redibant à monumento mu-

Pleres cum timore simul et gaudio ingenti, vt narrarent discipulis, quicquid de Domini resurrectione intellexerant. Secundo, Apparens eis in via Christus, ait (Aue) Et illæ accedentes, ac prostratæ ad pedes eius, ipsum adorarunt. Tertio, affatus est illas Dominus (nolite ti-

mere. *Ite & renuntiate fratribus meis, ut
eant in Galilæam. Ibi enim me videbunt.*)

DE APPARITIONE QVAR

ta. Luc. ultimo.

Primo: Audita Petrus. ex mulie-
ribus CHRISTI resurrectione,
cucurrit ad monumentum,

Secundo, Introgressus, sola vidit lintheamina,
quibus fuerat inuolutum corpus. Tertio.
cogitanti super his Petro, CHRISTVS
se ostendit, unde dicebant apostoli (Surre-
xit Dominus verè, et apparuit Simoni.

DE APPARITIONE

quinta, ibidem.

Primo, duobus discipulis, deinceps
apparuit cum irent in Emaus, et
de ipso colloquerentur. Secundo,
Redarguit eorum incredulitatem, & mysteria
passionis, atque resurrectionis, ipsis expo-
suit. (O' Stulti & tardi corde ad creden-
dum in omnibus quæ locuti sunt prophetae.
Nonne oportuit Christum pati, & ita in-
trare in Gloriam suam?) Tertio, rogatus,
cum eis mansit, fractoque ipsis pane disparuit,
qui subito in Hierusalem reuersi, nuntiauerunt
apostolis, quomodo vidissent eum, et in fra-
ctione panis agnouissent.

DE APPARITIONE SEXTA

Ioan. Vigesimo.

Rimo. Discipuli omnes (præter
P Thomam) Domi congregati erant,
propter Iudæorum metum. Se-
cundo. Ingressus Iannuis clausis Christus, et
in medio eorum, conspicuum se præbens, ita
compellavit (Pax vobis) Tertio, Spiri-
tum sanctum eis dedit, & ait (Accipite Spi-
ritum sanctum, quorum remiseritis peccata,
remittuntur eis etc.)

DE APPARITIONE SEPTI-

ma. Ibidem.

Rimo. S. Thomas cum apparitioni præ-
P dictæ non interfuisset, protestatus erat
(Nisi videro, non credam)
Secundo. Post dies octo, iterum clau-
sis Ioannis

sis Ioannis obtulit se videndum Christus, &
Thomæ dixit (Infer huc digitum tuum, &
vide, et noli esse incredulus sed fidelis)
Tertio. Exclamauit Thomas (Dominus me-
us et Deus meus.) Cui subintulit Christus.
(Beati qui non viderunt, et crediderunt.

DE APPARITIONE OCTA

ua. Ioan. ultimo.

Rimo. Palam se denuò fecit Cbri
P stus, piscantibus septem discipulis,
qui, cum tota nocte nil cepissent,
iaſtum ad mandatum eius rete, extrahere iam
non valebant, præ piscium multitudine. Se-
cundo, per id miraculum, agnoscens cum Ioan-
nes, ait Petro (Dominus est) Qui confe-
ſſim de ſiliens in mare ad CHRISTVM
188 acceſſit.

accessit. Tertio, dedit eis vt comederent
panem & piscem. Postea Petro an se di-
ligeret, ter interrogato, suum ouile commenda-
uit (Pasce oues meas)

DE APPARITIONE NONA:

Marc. ultimo.

Rimo, ex Domini mandato, abeunt discipuli ad montem Thabor. Secundo, ihs apparens ille inquit. (Data est mihi omnis potestas in Cælo & in Terra,) Tertio, mittens eos ad prædicandum per vniuersum orbem sic mandauit. (Ite, et docete omnes gentes, baptizantes. Eos in nomine Patris, & filij, et Spiritus sancti.)

DE APPARITIONE X

I. Cor. decimoquinto.

DEinde visus est plusquam quingentis
fratribus simul)

DE APPARITIONE XL^a

Uidem.

(*A*pparuit deinde Iacobo)

DE APPARITIONE XII^a

Apparuisse CHRISTVM
etiam Iosepho ab Arimathea,
legitur in hagiographis quibus-
dam, & verisimile est, atq;
meditatu pium.

DE APPARITIONE XIII.

I. Corin. decimoquinto.

Apparuit & beato Paulo post
ascensionem. (Novissimè ve
rò tanquàm abortiuo visus est
& mihi) Inquit ipse.

Apparuit etiam Patribus in limbo, quoad ani
mam, et postquàm inde educti sunt.

Deniq; resumpto corpore, apparebat passim
discipulis, et cum eis cratro versabatur.

DE ASCENSIONE CHRIS TI act. primo.

Rmo. Postquàm iam per dies qua
P draginta multoties se C H R I
S T V S Discipulis suis viuam exhibuis
191 N ii set,

set, (In multis argumentis & signis lo-
quens eis de Regno Dei.) Misit eos Hie-
rosolymam, vt promissum sibi Spiritum san-
ctum, illic expectarent. Secundo, eduxit
eos ad oliueti montem. (Et videntibus illis
eueatus est, et nubes suscepit eum ab oculis
eorum) Tertio, eisdem in cælum suspicien-
tibus dictum est per duos illos viros in ve-
stibus albis adstantes (Quos angelos fuisse credimus.) Viri Galilæi, quid statis as-
picientes in Cælum? Hic IESVS qui as-
sumptus est à vobis in Cælum, sic
veniet, quemadmodum vidistis
eum euntem in Cælum,)

REGVLAE ALIQVOT.

ad motus animæ, quos diuerſi excitant ſpi-
ritus, diſcernendos, vt boni ſolum ad-
mittantur & pellantur mali.

Duertendum eſt, quòd potif-
ſimum conueniunt exercitijs pri-
mæ hebdomadæ,

PRima Regula eſt. Quòd illis qui fa-
cilè peccant lætaliter, et peccatum peccato ad-
dunt, ferè ſolet inimicus noſter, illecebras car-
nis, et ſenſuum delectationes obijcere, vt eos
teneat peccatis plenos, ac ſemper cumulum adau-
geat. Spiritus verò bonus, e' contrario, conſcien-
tiam illorum pungit aſſiduè, et per ſyndereſis,
rationisq; officium, à peccando deterret.

193 N iii Secunda

SECUNDA. Quòd alijs hominibus, qui se
à vitijs, & peccatis, purgandos curant soli-
cité, & in obsequij diuini studio, magis ac
magis in dies promouent, immittit spiritus ma-
lignus, molestias, scrupulos, tristitias, ratio-
nes falsas, et alias id genus perturbationes,
quibus, profectum illum impediat. Spiritui
autem bono, ex opposito, proprium, consue-
tumque est, rectè agentibus, animum ac vires
addere, consolari, deuotionis lachrimas ciere, il-
lustrare mentem, et tranquillitatem dare, sub-
latis obstaculis omnibus, vt expeditius, ala-
criusque, per opera bona, semper vltra tendant.

TERTIA. Quòd spiritualis, propriè con-
solatio, tunc esse noscitur, quando per inter-
nam quandam motionem, exardescit anima, in
amorem Creatoris sui, nec iam creaturam vl-
lam, nisi propter ipsam potest diligere.

Quando etiam lachrimæ funduntur, am-
rem illum prouocantes, siue ex dolore de pec-
catis profluant, siue ex meditatione passioni
Christi, siue alia ex causa qualibet, in De-
cultum, et honorem, rectè ordinata.

Postremo, consolatio quoq; dici potest, fi-
dei, spei, et charitatis, quodlibet augmentum.

Item lætitia omnis, quæ animam ad cælesti-
um rerum meditationem, ad studium salutis,
ad quietem, et pacem cum domino habendam,
solet incitare.

Quarto. Quod spiritualis, e contrà de-
solatio vocari debet, quænis animæ obtene-
bratio, & conturbatio, instigatio ad res infi-
mas, seu terrenas. Omnis deniq; inquietu-
do, & agitatio, siue tentatio, trahens in
195 N iiii diffiden-

diffidentiam de salute : et spem , charitatemq;
expellens . Vnde se anima trīstari , tepestere ,
ac torpere sentit , & de ipsius Dei , Creato-
ris sui clementia , propè desperare : sicut enim
consolationi opponitur desolatio , ita etiam quæ
ab utraq; oriuntur cogitationes , sunt inter se
prorsus oppositæ.

Quinta , Quòd tempore desolationis, ni-
hil deliberandum aut innouandum est , circa
propositum animi , aut vitæ statum : sed in eis
perseuerandum , quæ fuerant prius constituta ,
puta præcedente die , vel hora consolationis.

Quemadmodum enim dum fruitur quis con-
solatione illa , quam diximus , non proprio suo ,
sed boni spiritus instinctu regitur , ita , obuer-
sante sibi desolatione , agitur à malo spiritu ,
cuius instigatione nihil unquàm rectè
conficitur.

Sexta, Quòd tametsi desolatione affectus, homo priora sua consilia minime debet immutare, Expediet tamen provideri, et augeri ea, quæ contra desolationis impulsus tendunt, qualia sunt insistere orationi, et meditationi, cum discussione sui: ac pœnitentiæ aliquid assumere.

Septima, Quòd quandiu præmimur desolatione, cogitandum est, nos interim a domino nobis ipsis, probationis causa: vt per naturales quoq; vires, insultibus inimici nostri obfistamus. id quod possumus haud dubiè, adsiſtente nobis iugiter præsidio diuino, licet tunc nequaquam sentiat, eo quòd feruorem pristinum charitatis dominus subſtraxerit, relicta nihilominus gratia, quæ ad bene operandum, Et ad consequendum salutem, satis esse queat.

Octava, Q. uòd hominem tentatione pulsatum mirè iuuat, patientiæ seruandæ studi-um, vt quæ vexationibus huiusmodi propriè opponitur, et è diametro resistit. Accersenda etiam spes est, & cogitatio, ad futuræ breui consolationis, si præsertim per sanctos conatus, in sexta Regula signatos, desolationis impetus frangatur.

Nona. Quòd causæ desolationis tres sunt præcipuæ. Prima, quia propter nostram in spiritualibus studijs, seu exercitijs tepiditatem, atq; acediam, consolatione diuina meritò priuamur. Secunda, vt probemur quinam sumus, et quomodò in Dei seruitium, et honorem, absq; præsentè quodam consolationum, donorumq; spiritualium stipendio, nosmet impendimus. Tertia. Vt certi plane simus nostrarum virium non esse, vel acquirere vel

retinere fervorem devotionis, vehementiam amoris, abundantiam lachrimarum, aut aliam quamlibet internam consolationem: sed omnia hæc gratuita esse Dei dona, quæ si vendicemus nobis ut propria, superbiæ et vanæ gloriæ crimen, non sine salutis gravi periculo, incursumus.

Decima. Quod fruenti homini consolatione, prospiciendum est, quo se pacto gerere poterit, desolatione deinceps occurrente, ut iam inde acrimoniam, et robur animi maturè comparet, ad impetum eius reprimendum.

VNdecima. Ut ille idem, affluente consolatione se ipsum deprimat, ac vilefaciat quantum potest, reputando secum, quàm imbelis, quàmque ignavus esse apparebit, desolatione impugante, nisi per gratiæ et consolationis

diuinæ opem , cito subleuetur . Contra vero ille , quem desolatio molestat , æstimare debet cum dei gratia , se posse plurimum , facileq; aduersarios suos omnes deuicturum esse : dummodo in dei virtute colloget spem suam , & animum suum corroboret.

DVodecima . Quod hostis noster , naturam et morem muliebrem refert , quoad imbecillitatem virium , et animi peruiaciam : nam sicut fœmina cum viro rixans , si hunc conspexerit , erecto & constanti vultu sibi obsistere , abijcit ilico animum , ac terga vertit : sinuero timidum fugacemq; esse animaduernerit , In extremam surgit audaciam , et illum ferociter inuadit : Itidem consuevit dæmon , animo & robore planè destitui , quoties spiritualem athletam , corde imperterito , ac fronte ardua temptationibus videt reluctari : Sin autem trepidet ,

ad primos impetus sustinendos, et quasi animus despondeat, nulla est bestia super terram, inimico illo tunc effractor, acrior, & pertinacior in hominem: ut cum pernicie nostra, malignæ obstinatæque mentis suæ, desiderium adimpleat.

Decimatertia, Quod idem inimicus noster, morem insequitur nequissimi cuiuspiam amatoris, qui puellam honestorum parentum filiam, vel uxorem viri alicuius probi, volens seducere, summo opere procurat, ut verba, et consilia sua occulta sint: nilque reformidat magis ac ægre fert, quàm si puella patri suo, vel uxor marito, illa patefaciat: cum sciat hoc pacto de votis, & conatibus suis actum esse. Ad eundem modum obnixè satagit diabolus, ut anima, quam circonuenire cupit, ac perdere, fraudulentas suas suggestiones teneat secretas. Indignatur vero maximè

rò maximè, et gravissimè cruciatur, sicut vel
confessionem audienti, vel spirituali homini,
molimina sua detegantur, à quibus ita excidere
se funditus intelligit.

Decimaquarta. Quòd solet etiam aduer-
sarius imitari aliquem belli ducem, qui obses-
sam arcem expugnare, atq; deprædari cupiens:
explorata prius natura, & munitione loci,
debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum,
et ille circuit animam, et callidè inquirat, qua-
rumnam virtutum præsidijs, moralium scilicet
aut theologicarum, ipsa vel munita, vel destituta
sit: eaq; potissimum parte machinis omnibus
admotis irruit, ac subvertere nos spe-
rat, quàm in nobis minus cæte-
ris firmatum, custo-
ditâq; esse præ-
viderit.

REGVLAE ALIAE,

vtiles ad pleniorẽ Spirituum discre-
tionem, et secundæ hebdoma-
dæ potissimum conue-
nientes.

Rima est. Quod proprium
est Dei, et Angeli cuiusq; boni,
veram infundere Spiritualem
lætitiã, animæ quàm mouent,
sublata tristitia, et perturbatione omni, quam
ingessit dæmon: cum hic è contrario sophisti-
cis argumentis quibusdam, veri Spectem præ-
se ferentibus, lætitiã illam in anima reper-
tam oppugnare soleat.

Secunda. Solius est Dei, consolari animam,
nulla, præcedente consolationis causa: cum sit

hoc proprium Creatoris, suam ingredi creaturam, et illam, in amorem sui totam conuertere, trahere, & mutare. Causam verò præcedere nullam tunc dicimus, quando nec sensibus, nec intellectui, neque voluntati nostræ, quicquàm obiectum est, quod eiusmodi consolationem causari, ex se possit.

Tertia. quoties præcessit consolationis causa, autor eius potest existere tam malus Angelus, quàm bonus: sed ad fines tendunt contrarios: bonus quidem, ut anima in boni cognitione, et operatione magis proficiat: malus autem ut male agat illa, & pereat.

Quarta. Id moris est Spiritui maligno, ut in lucis Angelum transfigurans sese, cognitis pijs animæ votis, primum obsecundet, mox inde ad peruersa sua desideria, illam alliciat.

Simulat etenim ab initio , bonas sanctasq; ho-
minis cogitationes sequi , et fovere , at deinde
in occultas fallaciarum suarum pedicas , paula-
tim tractum illaqueat.

Quinta. Sedulo & accurate excutiendæ
sunt cogitationes nostræ, circa principium, me-
dium & finem suum : quæ tria si rectè se
habeant , angeli boni argumentum est , cogita-
tiones illas suggerentis : sin autem per discurs-
um mentis , aliquid offertur vel sequitur ,
quòd ex se malum sit , vel a vocet à bono ,
vel ad minus bonum impellat , quam anima
prius quærendo sequi decreuisset , vel animam
ipsam defatiget , angat , ac perturbet , sublata
quæ prius aderat quiete , pace , et tranquillitate ,
Evidens tunc erit inditium , autorem esse cogita-
tionis eiusmodi , spiritum malignum , utpote uti-
litati et salui nostræ semper aduersantem.

Sexta, quoties contingit in aliqua suggestio-
ne, depræhendi hostem ex cauda sua ser-
pentina, idest sine malo, quem semper nobis
insinuare studet: tunc plurimum iuvat reuol-
uere discursum totum, & notare quid ab ini-
tio prætexuerit bonæ cogitationis, & quomo-
do præcedentem spiritualis gustus suauitatem,
& animi serenitatem, sensim amouere, ac
venenum suum infundere tentarit. vt per hu-
iusmodi experimentum, cognitæ illius fraudes,
facilius deinceps caueantur.

Septima. Eorum, qui promouent in bono
salutis, animis, se insinuat, vterq; spiritus di-
uerso modo: bonus quidem leniter, placide ac
suauiter: sicut aquæ stilla in spongiam illa-
bens; malus vero duriter, implacide, & via
lenter, cum strepitu quodam, sicut imber de-
cidens in petram: Illis autem, qui in dies
206 tendunt

tendunt deterius , oppositum prorsus vsue-
nit . Cuius sanè diuersitatis ratio est , qua-
tenus Angelo utrilibet , similis est vel dissi-
milis animæ ipsius dispositio : si enim contra-
riam sibi eam , alteruter Spiritus inuenerit ,
cum strepitu et pulsu , qui facile aduerti que-
at , et se coniungit : Si conformem verò , tan-
quàm in propriam & apertam domum subit
cum quiete .

Octaua . Quoties sine præiudicio vlla cau-
sa consolatio nobis adest : quamvis ei , tanquàm
diuinitus immissæ . ut supradictum est , nihil
fallacæ subesse possit , debemus tamen at-
tentè , ac solícite distinguere , præsens con-
solationis tempus , à proximò sequente ,
in quo anima feruet adhuc , & fauoris ,
nunc nuper accepti sentit reliquias : nam
posteriore hoc tempore , frequenter acci-
dit , ut

dit, ut vel ex habitu, discursu, & iudicio proprio, vel ex boni aut mali spiritus instinctu, aliqua sentiamus vel deliberemus: quæ cum ab ipso Deo, citra medium non emanent, solerti indigent discussione, priusquam recipiant assensum, vel in opus veniant.

208

REGVLAE NON.

nullæ in distribuendis elemosynis
seruandæ ,

Prima . Siquid erogare libeat
in homines genere, vel amicitia
coniunctos, erga quos sentitur
procliuor affectus: Attenden
dæ erunt Regulæ quatuor, quas ex parte cir
ca electiones commemorauimus. Earum itaq;
prima hæc est. vt affectus erga tales meus,
rectâ proueniat ex amore Dei: quem certe
amorem, debeo sentire in me, vt radicem es
se, & causam cuiuscunq; meæ affectionis, er
ga cognatos, & amicos omnes: Ac operam
dare, vt in hoc præsentî negotio, præcipua ea
ratio elucescat.

Secunda, vt considerem, si quis alter, cui parem mecum statum, seu perfectionis gradum optem, me consulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendæ, dictaturus sim rationem: hac igitur et me vti par est.

Tertia. Vt cogitem, si mihi, vitæ nunc exitus instaret: quid hac in re egisse vellem potissimum: Ita ergo agendum in præsentia decernam.

Quartæ. vt prospiciam similiter, quid mallem in die iudicii à me fuisse super his transactum: id quod et nunc citra dubium præeligam.

Quinta, vt quoties ad personas mihi humano aliquo vinculo coniunctas, affectum meum sentio magis inclinare: Regulas quatuor prædictas sædulò expendam, & iuxta eas examinationem affectum, nihil de cleemosyna seu distributione

butione facienda cogitans, donec ab animo, si
quid non rectum inest, remouero.

Sexta. Quauis facultates diuino cultui,
& vsui ecclesiastico dicatæ, citra culpam assu
mi possint distribuendæ ab eo, qui ad hoc mi
nisterium sit vocatus: cum tamen plurimis, in
determinanda proprijs suis sumptibus iusta
portione, soleat de excessu scrupulus incidere:
operæpretium est iuxta regulas superiores, vi
tæ suæ statum rectè disponere.

Septima. Propter rationes dictas et alias ple
rasq; in administrandis ijs quæ ad propriam
personam, conditionem, domum, aut familiam
pertinent, optimum ac securissimum est
vnicuiq; distributionis curam subeunti, vt
suæ substrahat commoditati, quantum potest,
ac seipsum proxime conformet ad exem
211 O iiii plar

plar domini nostri IESV CHRISTI;
summi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam
Carthaginensi concilio, in quo interfuit S. Au-
gustinus, decretum fuit supelleſtilem Episcopi,
vilem ac pauperem debere esse. Hoc idem
in quolibet ſtatu seu vitæ genere provideri con-
venit, habita interim ratione personarum &
ſtatuum ipsorum: sicut in matrimonio exen-
plum præbent S. Ioachimus, & S. Anna,
qui diuſis per annos singulos facultatibus ſuis:
in tres partes, pauperibus vnâ erogabant,
alteram dicabant in templi, & diuini
cultus ministerium, tertiam po-
ſtremo neceſſitati ſuæ
reſeruabant.

QVAEDAM NOTATV

digna , de scrupulis quos animæ
dæmon inijcit , digno-
scendis.

Rimum. Vulgò scrupulum ap-
pellant, quando ex proprio liberi
arbitrij motu, et iudicio, aliquid
concludimus peccatum esse, cum
peccatum non sit: veluti si quis animaduertens
se crucem, ex paleis humi figuratam, in tran-
situ calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autem
non scrupulus propriè, sed iudicium potius er-
roneum vocari debet.

Secundum. Scrupulus propriè dicendus est,
quoties post calcitam crucem cuiusmodi, vel
post cogitationem, loquelam, aut operationem
aliquam,

aliquam, oboritur nobis extrinsecus, peccati
admissi suspitio: Et quauis aliera ex parte
veniat in mentem, nos minime peccasse, ambi-
guitatem tamen quandam, atq; animi perturba-
tionem sentimus, à dæmone videlicet obtrusam.

Tertium. Prior scrupuli species, improprie
sic dicti prorsus abhorrenda est, ut erroris ple-
na. Posterior verò, per tempus aliquod (dum
præsertim recens est vitæ melioris institutio).
animam rebus spiritualibus vacantem, non pa-
rum iuuat, cum eam mirum in modum purget,
atq; ab omni peccati specimine abducat, iuxta
illud diui Gregorij. Bonarum mentium est, ibi
culpam agnoscere, vbi culpa non est.

Quartum. Callidè obseruare solet inimicus,
qualis nam sit animæ cuiusvis conscientia, cras-
sior ne, an delicatior. Et siquam inuenit de-
licatā

licatam, multo quoque delicatorem efficere nititur, et in extremum quendam redigere anxietatis gradum, ut sic miserè turbatam, à profectu Spirituali tandem deiciat. Puta si animam nouerit, quæ peccato nulli consentiat, mortali, siue veniali, immò ne umbram quidem (ut sic dicamus) voluntarij peccati sustinere queat: tunc, quoniam non potest veram peccati rationem illi obijcere, eò satagit adducere, ut peccatum sibi esse credat, quod reuera non est, cuiusmodi est, de verbo aliquo vel cogitatiuncula repentina. Grassam ediuerso animam, seu conscientiam, reddere crassiores studet, ut, quæ negligebat prius venialia peccata, mortalia quoque nunc parum curet, ac in dies minus respiciat.

^m
S. Ut anima progredi valeat in via Spirituali, ad illius partis oppositum cédant necesse est, in qua
215 inimicus

inimicus tentat pertrahere: ut si laxiorem iste
conscientiam facere adnititur, faciat illa stri-
ctiorem: aut relaxet econtra, si dæmon nimi-
um veli restringere. Sic enim continget vitæ
extremæ utriusq; partis periculis, animam ip-
sam in medio quodam quieto, & securo statu,
iugiter manere.

SEXTA. Quotiescunq; homini dicere aut
agere aliquid volenti, quod ab Ecclesiæ usu,
vel maiorum nostrorum sensu, non dissonat,
quodq; tendit in Dei gloriam, obuiat extrinse-
cus suggestio, dissuadens, ne dicat, aut agat
illud propositum, adducta vel vanæ gloriæ, vel
mali alterius cuiusvis, fucata quadam ratione.

Tunc ad Deum eleuanda mens est, siq; ap-
pareat, ad eius gloriam spectare dictum aut
factum eiusmodi, vel certè contrarium non es-
se, tendendum rectè erit, aduersus talem co-
gitationem,

gitationem , atq; obſtrepenti nobis inimico , re
ſpondendum cum diuo Bernardo : Nec pro-
pter te cæpi , nec propter te finiam ,

REGVLAE ALIQVOT

ſeruandæ , vt cum orthodoxa Eccleſia
verè ſentiamus .

Rima . Sublato proprio omni iudi-
cio , tenendus eſt ſemper , paratus
promptuſq; animus , ad obedi-
dum veræ Chriſti ſponſæ , ac ſanctæ Matri
noſtræ , quæ eſt orthodoxa , catholica , et Hie-
rarchica Eccleſia.

SECUNDA , laudare conuenit ſolitam fieri ſacer-
doti , confeſſionem peccatorum , et Euchariſtiæ
ſacræ ſumptionem , annuam vt minimum : cum
217
ſit

fit laudabilius, octauo quoq; die, aut semel saltem in mense quolibet, seruatis interim conditionibus debitis, Sacramentum ipsum suscipere.

Tertia. commendare Christifidelibus, ut frequenter, ac deuotè, missæ sacrum, seu sacrificium audiant: Item cantus Ecclesiasticos, psalmos, & prolixas preces in templis, vel extra templa recitandas: tempora etiam probare, determinata officijs diuinis, & præcationibus quibuscunq;: ut sunt quas vocamus horas canonicas.

Quartæ, laudare plurimum religionum status: atq; cælibatum, seu virginitatem, matrimonio præferre.

Quintæ, comprobare vota religiosorum de seruanda castitate, paupertate, obedientiaq; perpetua,

petua, cum alijs perfectionis, & subrogationis
operibus. Vbi obiter notandum est, quod cum
voti ratio, ad ea pertineat, quæ ad perfectio-
nem ducunt vitæ Christianæ: de alijs, quæ ab
ipsa perfectione potius auertunt, vt de negotia-
tione vel matrimonio, votum nunquàm emit-
tendum sit.

Sexta. laudare præterea reliquias, venera-
tionem, et inuocationem sanctorum: Item Sta-
tiones, peregrinationesq; pias, indulgentias, iu-
bilæa, candelas in templis accendi solitas, &
reliqua huiusmodi, pietatis, ac deuotionis no-
stræ adminicula.

Septima, extollere abstinentiæ ac ieiuniorum
vsum, vt quadragesimæ, quatuor temporum,
vigiliarum, sextæ feriæ, sabbati, aliorumq; pro
deuotione susceptorum. Item spontaneas affli-
ctiones sui, quas poenitentias dicimus, non in-
ternas solum, sed etiam externas.

OCTava. laudare in super templorum extru-
ctiones, atq; ornamenta: necnon imagines, tan-
quàm propter id quod repræsentant, iure op-
timo venerandas.

NONa. Confirmare maximè omnia Ec-
clesiæ præcepta, nec impugnare villo modo,
sed contra impugnantes, quæ suis vndiq; ratio-
nibus promptè defendere.

DECima. Patrum etiam, seu superio-
rum decreta, mandata, traditiones, ritus,
& mores, studiosè probare: licet autem non
reperiatur vbiq; ea, quæ deberet esse, morum
integritas: si quis tamen vel in publica contione,
vel in populari commertio, ipsis obloquitur,
generat potius damna & scandala, quàm ali-
quid adferat remedij aut utilitatis: cum nihil
aliud sequatur, nisi exasperato, et obtrectatio
populi,

populi, aduersus principes, ac pastores suos.
Temperandum est igitur, ab isto inuectiua-
rum genere. Veruntamen, sicut damnosum
est, primates ipsos absentes, apud populum
allatrare, atq; proscindere: Ita rursus priua-
tim admonere eos, qui si velint, mederi huic
malo possunt, operæpretium videtur fore.

VNdecima. Doctrinam sacram plurimi fa-
cere, tum eam quæ positiua dici solet, tum, quæ
Scholastica. Sicut enim sanctis Doctõribus
antiquis Hieronymo, Augustino, Gregorio, et
consimilibus, scopus fuit ad amorem, et cul-
tum Dei amplectendum, animos mouere:
ita peculiare est Beato Thomæ, Bonauentu-
ræ, Magistro Sententiarum, & alijs recen-
tioribus Theologis, dogmata ad salutem neces-
saria exactius tradere atq; definire: prout con-
uenit suis temporibus, & posteris, ad erro-

res hæresum confutandos : siquidem doctores
huiusmodi, vt sunt tempore posteriores, non
solum scripturæ sacræ intelligentia præditi sunt,
& veterum autorum iuuantur scriptis : sed
etiam cum influxu diuini luminis, conciliorum
sanctionibus, decretis, & varijs ecclesiæ san-
ctæ constitutionibus, ad salutis nostræ substi-
dium fœliciter vtuntur.

DEcimasecunda. Culpabilis est, ac vitan-
da hominum, qui adhuc in terris viuunt, (quan-
tum laudabilium) comparatio, cum sanctis,
& beatis : vt dicendo, Iste est doctior san-
cto Augustino. Ille est alter S. Franciscus,
Equalis est Paulo sanctitate, aut aliqua vir-
tute, non est inferior, etc.

DEcimatertia. Deniq; vt ipsi Ecclesiæ ca-
tholicæ omnino vnanimes, conformes p sumus,
222 siquid,

siquid quod oculis nostris apparet album, nigrum illa esse diffinierit, debemus itidem quod nigrum sit, pronunciare. Indubitate namque credendum est, eundem esse Domini nostri IESV CHRISTI, & Ecclesiae orthodoxae, Sponsae eius, Spiritum, per quem gubernamur ac dirigimur ad salutem. neque alium esse Deum, qui olim tradidit decalogi praecepta, & qui nunc temporis, Ecclesiam Hierarchicam instruit, atque regit.

DEcimaquarta. Aduertendum quoque est, Etiam si planè compertum definitumque esset, nemini contingere salutem nisi praedestinato: circumspecte tamen, super hoc loquendum esse, ne forte gratiam seu praedestinationem Dei, nimis extendentes, liberi arbitrii vires, & operum bonorum merita, excludere velle videamur, vel è conuerso, ne plus

æquo hisce tribuentes, illis interim derogemus.

DEcimaquinta. Similem ob causam, frequens de prædestinatione sermo, habendus non est, siq; incidat nonnunquam, ita temperari decet, ut nulla plæbei audienti, detur occasio erroris, ac dicendi, si de salute mea, vel damnatione iam definitum est, siue male siue bene agam, aliter euenire non potest: unde solent multi opera bona negligere, & alia subsidia salutis.

DEcimasexta. Accidit etiam non raro, ut ex immodica fidei prædicatione, & laude, adiecta distinctione, aut explicatione nulla, ansam arripiat populus, torpescendi circa bona quælibet opera, quæ fidem præcunt, aut sequuntur, charitatis nexu
efformatam.

224 Decima septima,

Decima septima. Neq; itidem prædican-
de, & inculcandæ gratiæ Dei, vsq;
adeo insistendum fuerit, vt serpere inde pos-
sit auditorum animis letalis error, negata li-
beri arbitrij nostri facultate. De gratia er-
go ipsa, diffusè quidem loqui fas est, deo ad-
spirante: sed quatenus in gloriam eius vberio-
rem redundat: idq; iuxta modum conuenien-
tem, nostris præsertim temporibus, tam pe-
riculosis: ne & liberi arbitrij vsus, & ope-
rum bonorum efficacia tollatur.

Decima octaua. Quauis summè lauda-
bile sit atq; vtile, ex dilectione pura, inservi-
re Deo: nihilominus tamen, valde commen-
dandus est, maiestatis diuinæ timor. Neq;
porrò is timor solum, quem filialem appella-
mus: qui pius est, ac sanctus maximè: ve-
rum etiam alter seruilis dictus. quippe qui ho-
mini

mini utilis est admodum , & sæpenumero
necessarius : vt à mortali peccato , quando in-
cidere contingit , resurgere promptè studeamus ,
à quo dum erimus immunes , atq; alieni , fa-
cilis patebit ascensus , ad timorem illum filia-
lem , deo penitus acceptum , qui nobis cum ip-
so deo vnionem amoris præstat
& conseruat .

Romæ apud Antonium Bladum ,
XI. Septembris .

226

M . D . X L V I I I .

